

ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Ε' | ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 3 του Θεριστή 1907 | ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Λικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 249

Μη ζητάς στα λατινικά πώς θα μιλήσεις
καλά γερμανικά. Ρώτα τη μάνα στο σπίτι,
τά παιδιά στους δρόμους, την άπλοϊκό άνθρωπο
στο παζάρι. Κοίταξέ τους στο στόμα πώς μι-
λούν κ' έτσι γράφω.

ΛΟΥΘΗΡΟΣ

Ο καλός γουφιός λέει καινούρια πράματα
με συνηθισμένες λέξεις.

SCHOPENHAUER

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΨΥΧΑΡΗΣ. Η «Αρρωστή Δούλη» (συνέχεια).
ΠΛΑΤΩΝΙΚΟΣ. Ένας Δήμαρχος.
ΞΕΝΙΤΣΕΒΝΟΣ. Παιδαγωγικά—Η Καλλιγραφία.
ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ. Η βουκοπούλα με τα μαρ-
γαριτάκια (τέλος).
Σ. ΣΚΙΠΗΣ Angelus.
ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Σ. Ηερύλης. 'Ανώσυτος.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—Η ΚΟΙΝΗ
ΓΝΩΜΗ—ΧΩΡΙΣ ΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΕΝΑΣ ΔΗΜΑΡΧΟΣ

Μία φωτογραφία κ' ένα γράμμα μας σταλθήκανε από
τους Κορρούς. Και τὰ δύο τοῦ Κορριτίτη Δήμαρχου κ.
Κόλλα. Ο καλός μας φίλος πού μας τ'έστειλε συντρόφεψε
καί μ' ένα ἄρθρο του, μιλούντας σ' αυτό γιά τή διοικητική
ικανότητα, τήν τέλειαν ἔργασία καί τὸ διαμαντένιο χαρα-
χτήρα τοῦ κ. Κόλλα. Ο «Νουμάς» τὰ δημοσιεύει όλα μέ
μοναδική εὐχαρίστηση, βεβαίως δέν πῶς οἱ Κορριτίτες θά
καυχιοῦνται γιά τὸν Δήμαρχό τους, ἔχει μόνο γιά τὴν τιμῆν
τὸ ἔξωμά του ἀλλά γιά τὴν τιμῆν καί τὸν τόπο του μέ τίς
φωταίνες καί πατριωτικές ιδέες του.

Οἱ Κορροὶ ἀπὸ χρόνια καί χρόνια κρατῶντες ἀσθεστὴ τήν
παράδοση τῆς Δημοτικῆς καί ὁ Κορριτίτης Δήμαρχος δέν
μποροῦσε ν'ἔναι παρά Δημοτικιστής, σάν τὸν κ. Κόλλα·
σκολαστικός Δήμαρχος θά ντρόπιαζε τοὺς Κορρούς.

ΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ κ. ΚΟΛΛΑ

Κέρκυρα 21,5.907:

Φίλε μου,

Μοῦ ζήτησες νὰ σοῦ στείλω τὸ λόγο πού
ἔκαμα τὴν ἡμέρα τοῦ Ἐὐαγγελισμοῦ, κ' ἐγὼ
ἀντὶ τὸ λόγο σοῦτάξα νὰ σοῦ στείλω περιγρα-
φὴ τοῦ ταξιδιοῦ μου ποῦκαμα σιὸς Ὀθω-
νοῦς. Ἐπειδὴ ὁμως τώρα ἔχουμε σκοτούρες
ἐκλογικῆς καί δέν πιθικῶς νὰ μ'ᾶ καί σὲ φι-
λολογικῆς γιά τὴν ὥρα, ἄς τ'αναβάλουμε. Ἐ-
γὼ, φίλε μου, εἶμαι ἀκόλουθος τῆς Δημοτικῆς
γιά πολλὰς αἰτίες, ἀλλὰ προπάντων γιά τὴν
Δήμαρχος παρακολουθώντας τὴν Δημοτικὴν
Ἐκπαίδευση τοῦ Δήμου μας, κατάλαβα καλὰ
καί πείστηκα πὼς ἡ Καθαρεύουσα, σὴν ὁποίαν
εἶναι γραμμένα τὰ περισσότερα διδακτικὰ βιβλία,
φέρει μεγάλο ἔμπόδιο σὴν πρόοδο τῶν παι-
διῶν μας. Πολὴν περισσότερα πράματα θά μα-

Η ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΤΟΥ «ΝΟΥΜΑΣ»

ΔΗΜ. ΚΟΛΛΑΣ δήμαρχος τῆς Κέρκυρας

θαίνανε ἀπὸ τοὺς καλοὺς δασκάλους τους, ἂν
ἢ παράδοση γινότανε σὴν ζωντανὴ γλώσσα καί
ἂν τὰ βιβλία εἶτανε γραμμένα σὴν ἴδια, γιά τὸ
τότε θά μαθαίνανε μόνο τὰ πράματα καί δὲ θά
σταυρωνόντουσαν, καθὼς τώρα, νὰ μαθαίνου-
νε μαζί μέ τὰ πράματα καί τίς λέξεις καί τίς
φράσεις μέ τίς ὁποῖες θά πούν καί θά ἐκφρά-
σουν τίς ιδέες τους.

Τοῦτα γιά σήμερα.

Σὲ ἀσπάζομαι
ὁ φίλος σας

ΔΗΜ. ΚΟΛΛΑΣ

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΜΑΣ

Ἄν ἡ Πάτρα καυχιέται γιά τὸν Δήμαρχό της
τὸ Βότση, ἢ Κέρκυρα περηφανεύεται ἔχοντας Δῆ-
μαρχό της τὸν Κόλλα, καί λατρεύοντάς τον τὸν κα-
μαρώνει καί τὸν προσκυνεῖ, γιά τὴν βλέπει ἄσφραγα
πὼς αὐτὸς μέ τὴν τιμῆν καί ἀπατρίαστὴ διοίκησή
του θά τῆς φτιάξῃ τὸ προεπόμενον μέλλον της, τὸ
ὠραῖο καί μεγάλο, καί θά τὴν ξεθαψῃ πρᾶγμα πού
γίνεται ἐδῶ καί ὀχτὼ χρόνια — ἀπὸ τὴν παρακμῆ,
πού τὴν εἶχε χάσει ἡ ὁμορφονιά καί παστρικά Κυ-
ρία Συναλλαγή.

Εἶναι ὀχτὼ χρόνια τώρα, ὀχτὼ εὐλογημένα χρό-

νια γιά τὸν τόπο μας, πού θρόνιασε σὸν Δήμο μας
μας ἡ Τιμὴ μέ τὴν Ἐργασία, καί κάθε Κορριτίτης
βλέπει μέ ἀνακούφιση καί χαρὰ νὰ ζοδεύεται καί νὰ
διευθύνεται ὁ παρὰς τοῦ Δημαρχείου του ἀπ' ἕναν
φιλάργυρο, μὰ νακοῦρη Ἄρχοντα, πού θέλει νὰ
ξέρῃ τὸ γιά τὴν καί τὸ πὼς ζοδεύεται καί ἡ τελευ-
ταία πεντάρα.

Ὁ Δήμαρχος τῶν Κορρῶν κ. Κόλλας λόγια πολ-
λὰ δέν ξέρει, μικροπολιτικῆς Ρωμαϊκῆς δέν παίρ-
νει, φοβίρες δέν ἀκούει, μὰ ἔχοντας πεποίθηση σὸν
Ἐγὼ του, ἔχοντας πεποίθηση σὴν ἔργασία του τρα-
βάει ἐμπρός, ἐμπρός. Εἶναι Δήμαρχος καταπῶς τὸν
θέλουμε μεις οἱ ἔργατες τῆς Ἰδέας, οἱ ἀκόλουθοι
τῆς Ἀλήθειας. Ἀληθὴς τίμιος, ἔργατικός, δραστή-
ριος, βουτημένος σὴν Ἀλήθεια, καί καλὸς Πα-
τριώτης.

Οἱ κομματάρχες καί οἱ ἐργοῦχοι — οἱ καταβό-
θρες τοῦ ἐθνικοῦ πλοῦτου καί τὰ ἐκφυλισμένα γεννή-
ματα τῆς βρωμοπολιτικῆς — μουρμουρίζουν, φωνά-
ζουν, βρίζουν, γιά τὴν θέλουν νὰ φᾶνε, μέ τὸ συνηθι-
σμένο Ρωμαϊκὸ τρόπο, μὰ αὐτὸς τοὺς βρίζει,
τοὺς φοβερίζει... καί τοὺς δώχνει καί ὁποῖος θέλει
τὸν ψηφίζει λέγει, γιά τὸ καλὸ τοῦ σπιτιοῦ του θά
καμῆ... ἀλλοῶς, ἄς τὸν ἀφήσουν ἤσυχο.

Καί ἔτσι ἔχοντας ἐφόδιο τὸν ἀλύγιστο καί δια-
μαντένιο χαραχτήρα του, τὴν τιμιότη του καί τὴν
ἀκατανίκητη διοικητικὴ καί πολιτικὴ του τέχνη,
μᾶρσε παλιόντας μέ παλιὲς συνήθειες, μέ κάθε
λογῆς ἀπαίτησες καί μέ ἄπειρη τοῦ Δημοτικοῦ τα-
μείου φτώχεια, νὰ κατορθώσῃ σὲ ὀχτὼ χρόνια, πού ἔ-
χει Δήμαρχος, θύματα καί ἔργατα σοβαρὰ καί
πρακτικά.

Καί τί τάχα δέν ἔκαμε; Ἀκούσατε καί κρίνατε.

α) Ἐταχτοποίησε τὰ χρέη τοῦ Δήμου, πού εἶ-
τανε ἐνάμισι ἑκατομμύριο καί ὀλιγόστεφε τὸν τόκο.

β) Ἐτελείωσε τὸ Δημοτικὸ μας Θέατρο, πού ἂν
τ'ἔφηνε ἕνα χρόνο ἀκόμα θά γενόντανε ἐρείπιο.

γ) Ἐφτιασε πλουσιώτατο καί ὠραιότατο Δη-
μαρχιακὸ Κατάστημα, πού καί ὁ Βασιλεὺς μας τὸ
θαύμασε.

δ) Ἐσκόρπισε ἄρθρο φωτισμὸ καί σὸν πλιὸ
μακρυνὸ μέρος τοῦ Δήμου καί μέ οἰκονομία εἴκοσι
χιλιάδες δραχμῆς.

ε) Ἐπλακόστρωσε τοὺς κεντρικώτερους δρόμους
τῆς χώρας καί πολλὰ σοκίγια, πολὺ ὠφέλιμα καί
σοβαρὰ ἔργασία.

ς) Ἐβρίξε πολλὰ παλιόσπιτα καί πολλὰς συνοι-
κίες πᾶρην πνοή καί ἀγέρη καί ἐνοστήμισε τὸ ἐσω-
τερικὸ τῆς πόλεως, πού εἶναι ἡ ἀσχημάδα τῶν Κορρῶν.

ζ) Ἀῤῥησε μέ χιλιάδες δέντρα τίς δεντροστοι-
χίες καί τοὺς δημοτικούς κήπους.

η) Ἐφτιασε μνημεῖα καί πλάκες σπουδαίων Κερ-
κυραίων καί ἀγωνιστῶν τοῦ 1821.

θ) Έβοήθησε μ' ένα τυχτικό και καλό βοήθημα τις Φιλαρμονικές μας και διαφόρους ωφέλιμους Συλλόγους.

ι) Αποτελείωσε το ζήτημα του καθαρισμού και των αποπμάτων τής πόλεως και των προαστείων και αύξησε το πόσιμο νερό κατά 400 κυβικά μέτρα το ημερονύχτιο.

ια) Έταχτοποιήσε τὰ οικονομικά των Φιλαρωπικών καταστημάτων μας και τὰ ξέθαψε από τὰ χρέη. Και τελευταίον εφρόντισε με κάθε τρόπο να φανή ωφέλιμος στα Λαϊκά Σχολεία με οργανα σχολικά, με αύξηση σχολείων και με τὸ πατρικό του ενδιαφέρον, πού δείχνει κάθε μέρα, πού σε κάθε πόλιτη δίνει θάρρος και ελπίδα να δῆ μιὰ ὥρα τελειότατη τῆ Λαϊκῆ του Έκπαίδευση.

Και ὅλα αὐτὰ τὰ θαύματα γίνηκαν με ἐνάμιση ἑκατομμύρις Δημοστικό χρέος και με τις ἴδιες δημοτικές εἰσπραξεις.

Και πῶς γίνηκε τὸ θαύμα τούτο; Ακούσατε.

Γιατί στην ἐξουσία του κ. Κόλλα δὲν μπῆκε ἄκομα ἡ Λερναία Πολιτική και τὸ παστρικό Ρουσφέτι. Γιατί τὸ Δημοστικό Ταμεῖο διευθύνεται από ένα χέρι, από ένα τιμημένο, δίκαιο και γνωστικό χέρι, ἂν θέλετε πρέπει να τὸ πῦμε και λίγο φιλόχογο, πού ξέρει πῶς και πότε πρέπει να ζοδεύεται και ἡ τελευταία πεντάρα, γιατί κάθε ὑπάλληλος Δημοκρατικός εἶναι ἀλήθεια ὑπάλληλος και ὄχι χασομέρης, πού ἐργάζεται τίμια, και με κόπο παίρνει τὸν μισθό του, γιατί καθένας ξέρει, πῶς δὲ διορίστηκε με μπιλλιστακι ἢ με πολιτική σύσταση. Και γι' αὐτὸ ἡ ὑπάλληλια και οἱ ἐργάτες τοῦ Δήμαρχείου εἶναι ὅλοι ὑποταγμένοι στην ἐργασία και την πειθαρχία. Για τούτο μπορεί να πῆ κανείς ὅτι τὸ φαινόμενο τούτο σε καμμιά ἄλλη πόλη τῆς Ἑλλάδας δὲ γίνεται, κατόρθωμ πολύ μεγάλο, κατὰ τῆ γνώμη μου, για ἕνα Δήμαρχο πού μπορεί να ξεφεύγει από τὰ νύχια τῆς μικροπολιτικής και πολύ μεγάλη ὠφέλεια και κέρδος για ἕναν τόπο.

Για τούτο λέγω πάλε πῶς ἡ Κέρκυρα με μεγάλη χαρά και ἀνακούφιση ἔκουσε πῶς και ἐφέτος ὁ κ. Κόλλας θὰ βάλῃ κάλπη—χωρίς βέβαια ἀντιπολίτευση—ἐπειδὴ σ' Αὐτὸν βλέπει, ζάστερα ζάστερα τὸ μεγάλο και ὠραῖο μέλλο της, πού σε λίγα χρόνια Αὐτοκράτορες και Βασιλεῖδες ἐρχόμενοι στὸ ὄμορφο, τὸ γλυκύτατο δροσολοσυμένο νησί τοῦ Ἰονίου θὰ καμαρώνουν και θὰ θαμῶνουν μιὰ μικρή, με τελειότατη πόλη, πού ἡ ψυχικὴ δύναμη και ἡ θέ-

ληση ἑνὸς ἀνθρώπου τὴν ἔκαμε και θὰ τὴν κάμῃ τὸσον ὠραία και καταλλήλη, για ἡσυχη και ἀναπαυτική κατοικία τῶν ἐντοπίων και τῶν ξένων, τῶν μικρῶν και τῶν Μεγάλων τῆς Γῆς.

Κέρκυρα, Μῆης τοῦ 1907.

ΠΛΑΤΩΝΙΚΟΣ

ANGELUS

à Carlo Kolb.

II.

Κι' ἀκόμα, ἀκόμα καρτερῶ να νοιώσω μιὰ φορὰ τὴν ἀλαφρόδα τοῦ γιατρεμένου ἀρρώστου, πού σηκώνεται ἀπ' τὸ κρεβάτι, πού κοιόταν ἀπὸ καιρό, με χίλιους καινούργιους πόθους για τὴ ζωῆ. Να νοιώσω τὸ λογοθύμισμα τῶν μελωδικῶν ἐνωδιῶν μιᾶς ἀνοιξῆς πού πέρασε ἀνεπίστροφα κ' ἐνὸς Μῆης ξοχικοῦ πού τοῦ σέρω ὅπου πάω τὸ φέρετρο.

Μακαρισμένες οἱ ζωές πού ζοῦνε τῆς γαλήνης και τῆς μοναξιάς τις νοητές μονάχα τρικυμίες κ' ἔχουν στιγμές γλυκοβλόγητες πού αλοτάνουνται τὴν ἄγια ἀμφιβολία για τὴ ματαιότητα και τὴν παρθένα ὁμῆ για τὸ Ἄλογο ἢ τὴν Κραυγῆ, ἀδιάφορο.

Ζηλεύω τους πού με ζηλεύουν ἀπὸ ἀκατεχάκι' ἕναν πανώριο γυρισμὸ ἄχ δὲν ξανοίγω. Μονάχα βλέπω τὴν καταστροφή τοῦ μεγάλου μου κόσμου πού σὲ ὀρέγια του

Ἡρώων λαὸς ἀλλοιάζει
Μιᾶς Μάνας καρδιὰ κλαίει.

Τῆς μάνας πού δὲ θενὰ σὰς πῶ να μὴ γίνω προδότης τοῦ ἄγιου μου ποιητῆ για τὸν πού ἐνοιωσα ὅλα τὰ μεγάλα συναιστήματα ὡς και τὸ μῖσος για καμάρι του. Και βλέπω ἀκόμα ἀκρογυλιές με πτώματα σωρούς ξεβρασμένα ὀλόγυρα και μανάδες μοιρολογιστρές σὲ βράχους ἀπόκρεμους κ' ἀσίματους να χορεύουν τὸ χορὸ τῆς τραγικῆς μανίας.

Και γυρεύω τὴ ρίζα τοῦ κακοῦ σὲ σκλαβωμένο μας τόπο σκλαβωμένο σὲ γενίσαρους προφροσύρους κ' ἔθνοπατεράδες καταλύτες και ριχμένο ἀκόμα, ἀκόμα σὶτὴ σιγῆ τῶν ἀτελεύτητων μηνμάτων κείνων πού πέρασαν ἄλλοτες για σημερινῆ μας κατῆρα, πού ἀμποτες, ἀμποτες να μὴν εἶναι και μελλονική, να εἴμασιε τὰ ζοφοπούλια πού τονίζουν τὴ σιργιγιάν ἐλωδὸ τῆς νέκρας και τῆς στείροῦτητας.

Ὡ πῶς ντεπύμασιε να ζήσοῦμε αὐτοῦ κάτου

και πῶς τρέμοῦμε αἰώνια σὲ τὸς ἀνόπαρτους Ἰσκιους. Χανούμιες μανάδες μᾶς βυζάζανε; Χανούμιες ἀδεσφάδες μᾶς συντροφέψανε σὲ μεγάλωμί μας; Και πῶ χανούμιες ἀγαπηκῆς μᾶς δέσανε τῶν ἀπόκρυφον καταρωγιῶν τὸ φιλὸ τ' ἀφίλητο ἀπ' τὴν ἐχτίδα τοῦ Ἡμιου;

Μονάχα νοσταλγοῦμε με μιὴ ψυχὴ και θολωμένα τοῦ Περικλῆ και τῆς Ἀσπασίας τίχα τὸ πρόπο εἶγος σὲ χιλιόψυχο ἄντρο πού τὸ συχνίζον σήμεροὶ ἀράχνης με τὸς χασοποῦτες παρὰ και ὄνειρενῶμασιε κλειψύθρες σὲ τὸν ὕπνο μας και βόυδες και πηγές κ' εἰδύλλια και σὲ τέλος ἄζωη ζωῆ και Μιστριότητες και τέρατα.

Κι' ὦ Τότε ἱερὸ για τὴ ζωῆ σου τὴν τραγῆ πού στροβιλίζει γύρω μου και μ' ἀλαφιάζει ἐμὲ τ' ἀρκοῦδι, κάνε με να νοιώσω σὲ ἀλήθεια πῶς δὲν εἶμουνα ἐπαναστήτης, με διωσοδιόλου ἐνάτια, ἐπάκουος τῆς μεγάλης μου Φύσης σὲν πετοῦσα τὰ βιβλία τ' ἄψυχα τοῦ σκολεῖοῦ κατῆμουτρα τῶν δασκάλων κ' ἔφευγα για πάντα ἀπ' τὴν φρενιὰ κ' ἀπ' τὸ θάνατο, κάνε με να πεισιτῶ πῶς δὲν εἶχα ἄδικο πού δὲ μποροῦσα ν' ἀποστηθίσω σελίδες με τὸ κανιῶμα ραλακισμένων συγγραφιῶν συνταχτικῶν και γραμματικῶν σὲ γλώσσα φόφια πού εἶναι ἀτὴ ἡ ἀρηνηση τῆς ζωῆς και πού ἀφωτίζει τὴν τραγεῆ παιδιόσυκη ψυχῆ.

Και κάνε με να νοιώσω μιὰ τραγῆ περφορνα πού ἀγκάλιασα θοροετὰ τὰ λιγοσιὰ βιβλία τότε τῆς ρωμυαῖνης ζωῆς, τῆς ζωῆς μου, πού σημάνανε χωμόσυνα σὶτὴν ψυχῆ τοῦ νέου ἐμένα τὴν Ἀνάσταση και τὸ Χάραγμα. Και βρῆκα τὸς πόθους μου και τὰ ὄνειρατά μου σὲ τὸν Παιλαμῆ μου και πῶ στερνὰ σὲ τὸς τρισαγαπημένους μου φιλοῦφραντάδες Γουαῖση και Βλαχογιάννη και μπῆκα σὲ τὸ Ταξίδι τοῦ Ψυχῶρη και σὲ τὰ κατοπινα τοῦ βιβλίου και πάησα στυθερὰ ὁ πλανεμένος και μαγεύτηκε ἡ παιδικὴ ψυχῆ μου τῆς σὲ τὸς Φυλλῆδες τοῦ Γεροδῆμου τοῦ βγενικοῦ μου Ἐφραιμῶτη και πῆρα φτερὰ και πέταξα με τὴν Ἰλιάδα τοῦ γίγαντα Ἡἄλλη.

Κι' ὦ Τότε ἀπ' τὸς μεγάλους πού προσιργωρίζω, πού συντυχαίνω ὀλημερῆς σὲ τὸν ὄγλο σου θαμιοτῆς τῶν πῶ ἀπλησίασιων τεχνιῶν σου, ὦ πῶς μένο ἐξιτικῶς! μὲρὸς σὶτὴ ζωῆ σου! Και δὲ θὰ περιμένει να γίνω σοφός για να σοῦ διαλαλήσω τις ὄμορφάδες σου, με θέν' ἀρτάξω με τὴ ματιὰ μου ὅτι διαβαῖνε μὲρσιτὰ μου πανώριο σου κ' ἀρομικὸ και

1) Δὲν ξέρω ἂν παραδεχτήκατε αὐτὴ τὴ γραφῆ ἀπὸ τῆς ἄλλης εκστ, με μεῶ φαίνεται φρόνιμη.

ΨΥΧΑΡΗΣ

Η ΑΡΡΩΣΤΗ ΔΟΥΛΑ

Ἐκείνο τὸ καλοκαίρι, κάτω από τις εἰκοσι ἔξη τοῦ Θεριστῆ, ὅπου σταματοῦσε ἡ στερνὴ θερμοκρασία τῶν 36°5—37°3, ἄλλες σὲ Παρίσι δὲν ζεσῆκωσε, γιατὶ φέβγανε ἴσια ἴσια τις εἰκοσι ἔξη, να πάνε σὲ ζοχικό τους, και μιὰ ὥρα προτοῦ φύγουνε, ἀφοῦ εἶταν ἔτοιμος ὁ Ἀντρέας, καθῆσε και κοίταξε τὸς ἀριθμούς, πού ὁ καθένας τοῦ θύμιζε πίκρες ἢ χαρές, πού ὁ καθένας τὸς σήμαινε παλμούς ἀθρώπινης ζωῆς. Ἐφεβγε ὅμως για τὸ Χαμονοκόρρι με λωλὴ ἐλπίδα. Μὰ ἡ ἐλπίδα του τῶρα κόντεθε να γίνῃ ἀλήθεια. Ὅχι! Πυελονεφριᾶς θερμοκρασίας δὲ μοιάζανε να εἶναι ἀφτές πού ἔβλεπε. Γιατρέφτηκε, καλέ, γιατρέφτηκε τὸ παιδί. Τὴν ἔσωσε. Ἀχ! ἔσωσε τὴν Ὀλία μαζί της. Νὰ τί θὰ πῆ μῆρα νύχτα να φροντί-

*) Ἡ ἀρχὴ του σὲ 228 φύλλο.

ζης, να τεντώνης τὴ θέλησή σου, να ἐνεργῆς. Τὶ καθότανε κ' ἔλεγε ὁ μπόσιος ὁ Ἄρτος; Τὰ πῶ ἀπλά, τὰ πῶ ζάστερα πράματα δὲν τῆνοιθε. Χύσε νερὸ ἀπάνω σὲ κεραμίδα, χύσε τὸ γλήγορα, χύσε τὸ κουβάδες κουβάδες ἡρητικῆς, πού να μὴν προφτάση οὔτε κἄνε να τᾶγγίξη. Ὅθ πῆση χᾶμω παστρικό, ἂν παστρικό μᾶς τῆχυσες. Ἄφησε ὅμως τὸ νερὸ, σταλιές σταλιές, ἡσυχα, μ' ὄλο τὸ κέφι του να γλιστρῆ, να σκουπίξη, να μπαῖνη σὲ κάθε τρύπα τρουπίτσα, σὲ κάθε σῆσιμο και χαραμικῶ. λάσπη θὰ τὸ δῆς, γιατὶ βρώμα δὲν ἀντάμωσε πού να μὴν τῆ μαζώξη. Ἐτσι και με τὸ νερὸ. Ἐνοσιεται! Ὅταν τὸ νερὸ δουλέθει δυνατὰ, ὕστερης ἀπὸ τὸ φαγί, ἂς ὑποθῆσοῦμε, ἀπάνω σὲ χῶνεψη, καθῆριο γότες και τὸ νερὸ. Μὰ ὅτα δὲ δουλέθει με τῶση γοργάδα, ὅτα δὲν τὸ κεντᾶ κανένα ἰδιαίτερο κίνημα, τὸ νερὸ κᾶπως ἀναπάθεται, και τὸ νερὸ πῶ τεμπέλικα χῶνεεται, ἀντὶς ἀμέσως να κατακυλήση, σὲ τῶς σούφρες, σὲ τῶς παρσοῦφρες τῆς φούσκας: ἐκεῖ ὀλωνεταῖ κιόλας, ἐκεῖ λερώνεται. Κοντὰ σὲ τὸ νοῦ, ἀδερεφ! Για τούτο παρατῆρησε ὁ Ἀντρέας πῶς ἀπὸ τῆς ὀχτώμισου τὸ βράδι σὲ μεσάνυχτα, πάντα διάφανο τὸ νερὸ, χωρὶς τὸ παραμικρὸ συννεφάκι, ἐνῶ ἀπὸ τὰ μεσάνυχτα ὡς τις ὀχτῶ ἐννιά τὸ προῦ πού κοιμότα-

νε ἡ Κατινούλα, τὸ νερὸ ἄλλαξε ὄψη, εἰδεινε σὲ τὸν πῶτο θολοῦρες. Τὸ εἶπε τοῦ Ἄρτου κ' ὁ ἀνύτης δὲν καταλαβαῖνε, ἀποροῦσε σὲ νᾶκούγε για καποιο ἀξήγητο μυστήριο τῆς φυσιολογίας. Γιατὸς και νᾶπορη! Ἄφτὸ σήμαινε ἴσια ἴσια πῶς τὸ νερὸ τίποτα δὲν εἶχε, ἀφοῦ τὸ νερὸ τοῦ νεφροῦ ἔτρεχε ἄδικο και ἀμύλεφτο ἄβρωστη μόνε ἡ φούσκα και τόντις τὸ Θεριστῆ, τρεῖς τεσπερις φορές, τῆς πόνεσε ἡ φούσκα. Βέβαια, καλλιο να μὴν τῆς πονέση. Κοίταξε ὅμως τὴ διαφορὰ. Θεραπέδετα, γιατρέδετα τὸ φυσιοσκοπαθῆμα ἡ πυελονεφριᾶς θανάσιμο κακό. Ἡ χαρά του λοιπὸν ἀπίστεφτη. Ἐνα σαββατο, δέκα τοῦ Θεριστῆ, ἔτυχε νᾶρθῆ κ' ἕνας συναδεφφός του τῆς φιλαθρωπικῆς ἐταιρίας, γιατὸς, ὁ Χαρικοῦρτης ἀνεξάρτητος ἄθρωπος και πού δὲν τὸν ἐμελε για τὸ τί νόμιζε, τὸ τί διαγνώστικεθε, τὸ τί ἀποφασίζε ὁ ταδες ἢ ὁ δεινας. Μιλῶσθε. Εἶτασε τὰ νερὰ. Ἀγῶλωσε πῶς εἶτανε παραμύθια και πῶς τῶρα τουλαχιστο γερὸ τὸ νερὸ. Ἐρκολε φαντάζετα κανεῖς με τὸ διαθεση, με τί ἐλπίδες και τὶ καρδιοχτύπια, πῆγαινε ὁ Ἀντρέας σὲ τὴν ἐξοχή, για να γειανῆ πῶς ὀλότελα σὲ τῶς ὀχλασας τὸν ἄερα, σὲ τὴν πρασιναδα ἐκεῖ κάτω και σὲ τὸ σπῆτι τᾶκριβὸ της, ἡ Κατινούλα. Φτάσανε τρίτη προῦ, τις εἰκοσι ἔφτᾶ τοῦ Θερι-

καί πέθανε. Καί κλείνοντας τὰ μάτια της, ἔλεγε μέ παράπονο.

— 'Αλλοίμονο, παιδί μου, καί σά γυρίσης ἀπ' τὸν πόλεμο καί σά σοῦ βάλῃ ὁ βασιλέας τὴν κορώνη σου, ποῦ θάβρω ἐγὼ τὸ τάξιμο ποῦ σοῦταξα νὰ σοῦ τὸ δῶσω; Καλύτερα νὰ κλείσω τὰ μάτια μου νὰ μὴν ἰδοῦνε τὴ ντροπὴ μου.

Κ' ἔκλεισε τὰ μάτια της ἡ βασίλισσα καί πέθανε.

Ὁ γέρος ὁ βασιλεὺς ἔπεσε σὲ μεγάλη θλίψη.

Ἐνα πρωὶ ἐκεῖ ποῦ ὁ βασιλεὺς μονάρχος του ἔκλαιγε τῆς βασίλισσας τὸν χαμὸ μέ τὴ λαχτάρα τοῦ παιδιοῦ του, ἕνας μαντατοφόρος χύθηκε σὰν ἀστραπὴ μέσ στοῦ παλάτι.

— Ἀφέντη βασιλεῦ μου, εἶπε, νὰ! τὸ χάσιμο!

Ἐβγαλε ἀπ' τὸν κόρφο του τὴ τραχηλιά μέ τὰ μαργαριτάρια καί τὴν ἀπίθωσε στὰ γόνατα τοῦ βασιλεῦ. Κ' ὕστερα ἔπεσε σὰν πεθαμένος ἀπ' τὴ κόυραση ἀπάνω σ' ἕνα θρόνι.

Τὸ γέρο τὸν βασιλεῦ τὸν πῆρανε τὰ κλάματα. Ἀπ' τὴ χαρὰ του γιὰ τὸ βρέσιμο καί ἀπ' τὴ λύπη του, ποῦ χάθηκε ἡ βασίλισσα καί πῆρε τὸν καῦμὸ μαζί της. Σὰ συνέφερε λιγάκι φώναζε σιμὰ του τὸν μαντατοφόρο καί τοῦ εἶπε.

— Γεῖά σου ἄξι παλληκάρι. Κι ὅτι μοῦ ζητήσης ἐσύ καί τἄλλα παλληκάρια, δικό σας νὰ εἶναι...

Ὁ μαντατοφόρος πῆρε δυὸ ἀνάσες καί ἄρχισε νὰ ἱστορῇ στὸν βασιλεῦ, τὸ πῶς βρέθηκαν τὰ μαργαριτάρια τῆς βασίλισσας. Μίσα σ' ἕνα βαθύ ρούμκι, ἐκεῖ ποῦ γυρίζανε ἀπελπισμένοι, οἱ ἀνθρώποι τοῦ βασιλεῦ, εἶδανε μιὰ πιστικιά πῶσοσε τὰ πρόβατά της. Εἶχανε χαμένο τὸ δρόμο τους καί γυρίζανε νηστικοὶ καί διψασμένοι μέσ στὰ πυκνὰ τὰ δέντρα. Σὰν εἶδανε τὴν πιστικιά ζυγώσανε νὰ τὴ ρωτήσουν, πούθε βγαίνει ὁ δρόμος. Ἀττροπελέκι ἔπεσε μπροστά τους. Θαμπώσανε τὰ μάτια τους. Στὸ λαιμὸ τῆς πιστικίης εἶδανε τὰ μαργαριτάρια τῆς βασίλισσας. Ἡ κλέφτρα δὲν ἤθελε νὰ μαρτυρήσῃ. Ἐλεγε πῶς τὰ βρῆκε μέσα σὲ μιὰ ρεματιά, στὴ ρίζα ἐνὸς πλατάνου. Καί σὰν τῆς πῆρανε τὸ θησαυρὸ ἄρχισε τὰ κλάματα καί τὰ παρακαλετά. Τὰ παλληκάρια τότε τὴ δέσανε πιεθᾶγκωνα μ' ἕνα λιτάρι καί τὴ φέρανε δέροντας στὴ χώρα. Τῆς μάτωσαν τὰ κρεῖατά της στὸ δρόμο, μὰ ἡ κλέφτρα δὲν θέλει νὰ μαρτυρήσῃ.

— Ἄτιμη γέννα τοῦ Σατανᾶ, εἶπε θυμωμένος ὁ βασιλεὺς. Τὰ μαργαριτάρια τῆς βασίλισσας ποτέ δὲν βγήκανε ὄζω ἀπ' τὸ παλάτι. Ζητιάνκα θὰ χῶθηκε ἡ κλέφτρα στὸ παλάτι, μάγισσα θὰ μπῆκε στὸ ἀρχον-

τικό μου καί μοῦ κλέψε τὸν θησαυρὸ μου.

— Πρόσταξε βασιλεῦ μου, νὰ τῆς πάρουμε τὸ κεφάλι! εἶπε ὁ μαντατοφόρος.

— Ὅχι, νὰ μὴν τῆς πάρετε τὸ κεφάλι, εἶπε ὁ βασιλεὺς. Στὰ σίδερα νὰ μείνῃ νηστικὴ καί διψασμένη, μέσ στὴ φυλακὴ. Μὲ σιδερένιες βέργες νὰ τὴ δέρονε καί σὰ ζητᾶν νερὸ νὰ ξεδιψᾶσῃ, ζῦδι νὰ τὴ ποτίζουν κ' ἀψιθιά...

Ὁ γέρος ὁ βασιλεὺς συνέφερε λίγο ἀπ' τὸ κακό του. Ἐκρυψε βαθειὰ τὸν θησαυρὸ του καί περιμένε μέρα μέ τὴν ἡμέρα τὸν ὑγιὸς του. Καί καθεμέρα ρωτοῦσε γιὰ τὴν πιστικιά, μήπως καί μκρτύρησε τὸ κλέψιμό της. Μὰ βέργες σιδερένιες τῆς ματώνανε τὰ κρεῖατα, ζῦδι καί ἀψιθιά τὴν ποτίζανε, μὰ τὸ στόμα της—λέγανε οἱ μαντατοφόροι—μιλιὰ δὲν ἔβγαλε ἀκόμα.

*

Ἐνα πρωὶ, χαρὰ θεοῦ, βούκινα καί τούμπανα τράνταζαν τὸν ἀέρα. Τὸ βασιλόπουλο γύριζε ἀπ' τὸν πόλεμο. Στάχτη καί μπουρμπερη σκορπιστήκαν οἱ ὄχτροί του. Καί γύριζε τώρα νικητὴς στὴ χώρα τὴ δική του. Τὰ βούκινα καί τὰ τούμπανα ἔλο ζυγώσανε στὴ χώρα κ' ἔτρεμε ὁ ἀέρας ἀπὸ τὴ χροῦμένη βοή τους.

Ὁ γέρος ὁ βασιλεὺς καθάλησε τὸ πιὸ ἄμορφο ἄλογό του, πῆρε καί τὴν κορώνη τὴ χρυσὴ στὰ χεῖρα του καί ξεκίνησε ἀπ' τὸ παλάτι. Μπροστά αὐτὸς καί πίσω πεζοὶ καί καθαλαρῆδες, τραβῆξε μακριὰ κατὰ τὸ κάστρο, στὴ μεγάλη τὴ σιδερόπορτα γιὰ νὰ δεχτῇ τὸ βασιλόπουλο. Ὁζῶ ἀπ' τὸ κάστρο ἀγκαλιαστήκανε ὁ βασιλεὺς μέ τὸ παιδί του. Καί σὰν ἐφιληθήκανε γλυκά, τοῦβγαλε τὴν κορώνη στὸ κεφάλι του, καινούργιος βασιλεὺς, νὰ περάσῃ τὴ σιδερόπορτα νὰ μπῇ στὴν πολιτεία. Μισοοῦράνη σηκώθηκε ἡ χαρούμενη χλωλὴ τῶν πιστῶν του. Τούμπανα καί βούκινα χαιρετίσανε τὸν καινούργιο βασιλεῦ. Καί τώρα μπροστά αὐτὸς καί πίσω ὁ γέρος ὁ πατέρας του, μέ τὰ δάκρυα στὰ μάτια, μπῆκανε στὴ μεγάλη πολιτεία.

Χιλιάδες ἀποπίσω τοὺς ἀκολουθοῦσανε. Γέροι ἐκατόχρονοι καί ἀδύνητες γυναῖκες, μέ βυζανιάρικα παιδιὰ στὴν ἀγκαλιά τους, ὅτι εἶχε μείνει μίση στὴ χώραν ἀπ' τὸν πόλεμο, ἀκολουθοῦσαν ἀποπίσω, μέ τὰ δάκρυα στὰ μάτια, σὰ λιτανεῖα πίσω ἀπὸ θαυματουργὴν εἰκόνα. Κι ἀτέλειωτη σειρά κατόπι τάσκηρια τῶν πολεμιστᾶδων, πεζοὶ καί καθαλαρῆδες

ἀμέτρητοι. Ὁ νέος ὁ βασιλεὺς ἔμπαινε καθαλαρῆς στὴ χώρα τὴ δική του.

*

Σὰ φτάσανε στὸ πλάτι, ὁ νέος βασιλεὺς ἀνίστόρησε στὸ γέρο τὸν πατέρα του τὰ βᾶσανα τοῦ πολέμου. Κι ὁ γέρος, ποῦ τῆκουγε δακρύζοντας, ἀνίστόρητε καί αὐτὸς τὰ βᾶσανα τῆς χώρας. τίς συμφορὲς τῆς μοίρας, τὸν χαμὸ τὸν ἄδικο τῆς βασίλισσας καί τίς λαχτάρες, τίς δικές του.

— Ἐνας πόλεμος κ' ἡ ζωὴ στὸν κάμπο καί στὸ σπίτι. Κι ἄλλος γυρίζει νικητὴς καί ἄλλος νικημένος.

Ἦστερα, μέ τὸν καιρὸ, ἀνίστόρησε ὁ γέρος στὸν καινούργιο βασιλεῦ, τὸ χάσιμο τοῦ θησαυροῦ του, τὴ λύπη τῆς μητέρας του, τὰ βᾶσανά τους, τὰ καρδιοχτύπιά τους, γιὰ τὸ τάξιμο, ποῦ τοῦχε ταξεί ἀπ' τὴ κούνια του, γιὰ νὰ στολίσῃ τὸ λαιμὸ τῆς νέας βασίλισσας.

Ὁ νέος βασιλεὺς σὰν ἔκουσε τὰ λόγια αὐτὰ ἔγινε χλωμὸς σὰ θειαφοκέρι.

— Μὴ χλοσᾶς, παιδί μου, εἶπε ὁ γέρος σάνωρα. Ἐδάκε ὁ θεὸς καί βρέθηκε τὸ χάσιμο...

Ὁ νέος ὁ βασιλεὺς ἔγινε ἀκόμα πιὸ χλωμὸς καί τὰ γόνατά του λιγύσανε νὰ πῆσῃ χλωμὸς.

— Βρέθηκε τὸ χάσιμο. Κ' ἡ κλέφτρα ἡ μαγισσα, τοῦ Σατανᾶ ἡ γέννα, ρεβει τώρα μέσ τὰ σίδερα.

Κούος ἰδρωτᾶς ἔλουσε τὸν νέο τὸν βασιλεῦ κ' ἕνα σκοταδι ἀπλώθηκε στὰ μάτια του. Ἐκανε κουράγιο καί εἶπε στὸν πατέρα του.

— Πατέρα μου καί βασιλεῦ μου. Σύνωρα τώρα θέλω νὰ ἰδῶ τὴν κλέφτρα τοῦ θησαυροῦ μας. Κ' εὐθύς προστάζω νὰνοιχτοῦν οἱ σιδερόπορτες τῆς φυλακῆς, νὰ πάω ἀπὸς μου μέσα.

Ἐβχλε μιὰ φωνὴ κ' ἔβθανε μέσα οἱ πιστοὶ τοῦ βασιλεῦ. Κι ἀμέσως δίνει προταγὴ νὰ τὸν ἀκολουθήσουν, τῆς φυλακῆς τίς πόρτες νὰ τοῦ ἀνοίξουνε.

Τότες ὁ πρῶτος ἀπ' τοὺς πιστοὺς σταθῆκε καί εἶπε.

— Ἀκουσε, ἀφέντη βασιλεῦ. Τοῦ θησαυροῦ σου ἡ κλέφτρα μῆνες ἔρεψε στὴ φυλακὴ. Καί σήμερα σὰν ἔπερνούσε ἡ συνοδεία σου ἀπ' τὸ κάστρο, ἡ κλέφτρα ἡ μάγισσα, σκαρφάωσε στὰ σίδερα τῆς φυλακῆς, νὰ ἰδῇ τὸν βασιλεῦ που περνούσε. Τὸ κῆμα τῆς τὴν ἐπνίξε στὸ λαιμὸ. Καί σὰ σ' ἀγνάντισε στὸ ἄλγός σου ἀπάνω, ποῖος ξερεῖ τί τῆς ἔρθε. Ἐβγαλε στριγγὴ φωνὴ καί κατω ἀπὸ τὰ σίδερα σφαιραστῆκε στὸ χῶμα.

τὸν Ἀντρέα, στὰ σερτάρια τοῦ κομποῦ γιὰ τὴ μικρὴ της, νὰ τὰ βάζῃ στὰ μεσότοιχα ντουλάπια, νὰ συγυρίζῃ καί τὰ γραφεῖα. Κόντεψε νὰ τὴ μαλλώσῃ. Καλὰ ποῦ δὲν τόκαμε, ὅσο κι ἂν ἔβραζε μέσα του γιὰ τὴν ἀταξία, ὅσο κι ἂ φοβότανε τὴ θέρημ κατόπι ἀπὸ τέτοιο ταξίδι, κατόπι ἀπὸ τόση ἀντάρα. Τὴ θερμομέτρησε 37⁰1. Μόλις τὸ πίστεβε. Νὰ λοιπὸν κ' ἡ ποθημένη του ἡ γιαιτρεῖα, ἡ ἀναδροσίστρα.

Περάσανε στὴν ἐξοχὴν τρεῖς μῆνες χαρισάμενοι. Βέβαια, καλὰ καλὰ δὲν πῆγαινε κάθε μέρα. Κρύωσε μιὰ δυὸ φορές, ὥσπου νὰ ξανασυνθηθῇ στὸν ἀέρα τῆς ἐξοχῆς, στὴ δροσιά τῆς θαλάσσης. Ἄλλη φορὰ πάλι φαίνεται πῶς ἡ ἐθγενεῖα της εἶχε ὄρεξη καί παράφαγε τῆς ἄρεξε καποῖο γιασοῦρι ποῦ φτειάνανε σ' ἕνα μικρὸ γειτονικὸ τσιρλίκι· παράγγειλε τὸ λοιπὸ νὰ τῆς φέρουνε κάθε μέρα· μέ τὴ Μοιριπούλα της τὸ δειλινὸ, καθόντανε οἱ δυὸ τους· κάτω, ἡ μεγάλη στὴν πολθρόνα της, ἡ μικρὴ στὴ σκαμνάκι της, καί τρώγανε. Μὰ τὸ στομάχι τῆς μεγάλης δὲ σήκωνε τόσο γιασοῦρι, ἀναγκάστηκε νὰ τᾶφήσῃ, γιὰτὶ μάλλωνε κιόλας ὁ Κύριος. Ἀσήμαντα πράγματα, τυλάχιστο ἔτσι τᾶβλεπε τότες ὁ Ἀντρέας. Περισσότερο ἀνησῆχσε μιὰ νύχτα ποῦ σηκώθηκε στίς δυὸ τὰ μεσάνυχτα, ξαφνικά, κ' ἔτρεξε στὴν καμερὴ

της. Ὁ καθηγητὴς μας εἶχε καταντῆσει σωστὴς ἐφεδρέτης καί γιὰ νὰ μὴ βασανίζετῃ ἡ ἄβρωστη, γιὰ νὰ κοιμᾶται, μ' ὄλο τὸ κέφι, στοχάστηκε νὰ τῆς κμῆ ἕνα εἶδος κουλούρα φτιασμένη ἀπὸ κκουτσούκι, ἀδειανὴ στὴ μέση της σὰν τὸ στεφάνι καί ποῦ τὴ γέμιζες νερὸ, νὰ τὴ φουσκώσῃ, νὰ τὴ στρογγυλώσῃ καί νὰναπαθεσῃ ἀπάνω, χωρὶς κάπως νὰ νοιώθῃς τὸ ἄδειο ἀπὸ κάτω σου, ἐπειδὴ πλατεῖες πλατεῖες εἶτανε γῦρο γῦρο οἱ ἔκρες καί σκεπάζανε, χυτῆς καί τεντωμένες, τὸ μεταλλένιο τὸ χουνὶ ποῦ τρυποῦνε τὸ στρώμα. Ἐπρεπε ὅμως ὁ Ἀντρέας νὰ γεμίσῃ τὸ δίσκο μέ νερὸ ζεστό. Μὰ λογαρίασε πῶς θὰ ζεσταθῇ μονυχὸ του ἀπὸ τὴ φυσικὴ τοῦ κρημιοῦ θερμοκρασία, καί δὲν τὸ ζέστανε. Εὐπνήσε τὸ λοιπὸν περίτρομος, ἀμα τοῦ πέρασε ἰδέα—ἐτοιμόφτερες ἰδέες φωλιάζονε στὸν ὕπνο μας συχνά—πῶς μπορούσε νὰ κακοπαθῇ τὸ παιδί του, γιὰτὶ ὀλέθριο κάθε κρῶμα γιὰ τοὺς νεφρικούς. Καί πετάχτηκε. Τόντις ὁ δίσκος δὲν εἶχε ἀκμὴ ζεσταθῆ. Μὰ δὲν ἔπαθε τίποτις· εἶδε τὴν Κατινούλα ποῦ κινώτανε βαθιὰ βαθιὰ καί ξέγνοιαστα. Τὸ καλοκαίρι ἀλάκαιο ἔτσι κοιμήθηκε. Κ' ἡ ὄρεξή της πάντα λαμπρὴ. Σπάνιες οἱ μέρες ὅπου δὲν ἔτρωγε ἢ στὸ πρόγευμα ἢ στὸ γέμα· ποτέ ἡ ἀνορεξία δὲ βασταῖσε ἀπὸ τὸ

πρωὶ ὡς τὸ βράδι. Τώρα μῆτε ἡ πληγὴ της πιά δὲν τὴν ἐνοχλοῦσε· στὴν ἀρχὴ, τὴν ἔπλενε ταχτικὰ ὁ Ἀντρέας, πρὶν ἀπὸ τὸ μεσημέρι, ἔπειτα καθὲ δυο, ἔπειτα καθὲ τρεῖς μέρες. Τίς εἰκοσι τοῦ Ἀλωνάρη, τῆς ἔκοψε μάλιστα μέ τὸ ψαλίδι τὸ μιτὸ τὸ σουληνάρι της, ποῦ τὸ βρεθῆκε ἡ Κατινούλα· τίς ἔφτά τοῦ Τρυγητῆ, τὸ βρεθῆκε ἡλότεια καί τῆς τὸ βγαλανε. Δὲν τῆς ἔπλενε πιά τὴν πληγὴ της ὁ Ἀντρέας, παρὰ τὴ βρῆτιζε μόνο ἀπ' ὄζω καί τὴν ἔλλαζε καθὲ ὀχτὼ μέρες. Ἀνησυχούσε ποῦ ἐμνησκε ἀνοιχτῆ. Μὰ τοῦ εἶπε ὁ κ. Μαλακίης, ποῦ ἐρχότανε μιὰ φορὰ τὴ βδομάδα, τὴν πέμπτη, πῶς ὅπου κι ἂν εἶναι· θὰ σφαλοῖξῃ, στανεῖ νὰ κὴν τὴν πασπατέβουνε. Γιὰ πνευμονοφθῶν ἢ κὴν νεφρῶν, μῆτε λόγος. Τὸ νερὸ καλῶς, κεχλιμπᾶρι, διαφρανο διαφρανο. Θελακ σωστό. Καί ἡ Κατινούλα στὸ ποδάρι, προθύμη, μελαστί, χαρούμενη. Δούλεβε κιόλας. Τᾶπόγεμα, κάτω, στὴν πολθρόνα της, ἔβραφε, μπικλωνε, μπικπιλιζε, σὰν καί πρῶτα. Ἡ ἔστρωσε τὸ τραπέζι κ' ἔβγαζε, ἀπὸ τελειώνανε τὸ τοκπεζομαντιλο. Ἐρχότανε, προτοῦ κατιεῖξ, στὸ σπουδαστήρι τοῦ Ἀντρέα, συγυρίζε, τοῦ σκουπίζε τὸ γραφεῖο του. Πρόσταξε σ' ὄλα. Φρόντιζε γιὰ ὄλα τᾶλληθινὸ μκτι τοῦ σπιτιοῦ. Ναι, τοῦ σπιτιοῦ τὸ μκτι ἐνεργούσε ἀκόμα καί

ξέχωρο και πρώτα απ' όλα έσένα ω Φίλι και ω Σκέψη του Ροντέν γιατί δεν είμαι δλότελα τυφλός, ω και δε διρω σήμερα να δω τίποτε άλλο μες στο Μουσείο του Λουξεμβούργου παρά το Φίλι και τη Σκέψη του Ροντέν.²⁾

Και δε θυμήθηκα στα κουτουρού πιό άπάνου τη δική μας σκλαβιά — δόμενα μας τί σκλαβιά! "Ολα, όλα τα περασμένα μου τα θυμοσαν αυτά τα δυό άριστουργήματα που μ' άφησαν σκεφτικό όχι για ώρες, μη για όλη μου τη ζωή — ποιος ξέρει! — Πρέπει να ζήσει κανείς λιγάκι σ' έναν τόπο ξύπνιο, σ' έναν τόπο που να μην κοιμάται μακαρισμένα και γρατσιλικά για να νοιώσει αληθινά ένα τέιο Φίλι. Φεγγαβολούν τα νεύρα κι' άστράφτει το οίγος άπάνου στο σκαλισμένο, από χέρι τιανικό, μάρμαρο και το σύμπλεγμα έφώνεται πάλι προσευχή στην εκκλησιά της Φύσης κατακόρυφι και σά σύμβολο στην άτμοσφαιρα την άνώτατη.

"Ω και ή Σκέψη, ή Σκέψη; Σφίγγω άσυνείδητα με τα δυό μου τα χέρια το μέτωπό μου και νοιώθω το λιγοθύμισμα του όφρανού Γιαννάκη, του Δαχτυλιδιού της Μάνας του σχωρεμένου μας, στο άνεβασμα του βουνού. Το γυνάικιο κεφάλι με τη σκούφια που κρύβει τα πλήγια, με μαστοριά για τη συγκέντρωση της όφης, κι' άφίνει το πλατύτατο μέτωπο που λές πως θ' αναδώσει κάποια άούλλητη μυρουδιά ή κάποια ίσχυρή άχτίδα φαιός που θαμπώνει τ άνθρώπινα μάτια... ω και τα μάτια τα νερένια τα βυθισμένα σε άνιδωτα βύθια που φτάνουν να συγχοισούν απ' την ένταση και το άφάισμα άκόλουθα με τα μάτια τα σφίγγια και το σούφρωμα των χελιών και το βουβό σκύψιμο του κεφαλιού το καρφωμένο ξεκάφρωτα στο κομμάτι του βράχου και το άνάβρωμα άκόμα κίποιων χλωμάδων που δε ξανοίγονται του προσώπου, δίνουν στο σύνολο την έντύπωση που μόνο στις συμφωνίες του Μπετόβεν έχω νοιώσει κι' ίσως — δεν είμαι και πολύ βέβαιος — στο «διαν ξυπνή σου με νεκροί» του "Ιφεν.

Κι' ύστερα; "Ω μάγε έσύ Ροντέν που την ψυχή μου έσύ την παίρνεις τώρα, θαρωω που δε γελιέμαι να βρονοφωναίξω πως απ' όλους τους ένδηλωτες αυτού του τόπου σ' όλες τις πνευματικές ένδηλώσεις που βρίσκονται άκόμα στη ζωή, έσύ είσαι ο άνώτατος, έσύ ο υπέρτατος, έσύ ο άφταστος. Και σε σένα, σε σένα ω γιγαντοπλάσιη, θα τρέξω με όλη μου την άρρωστη δύναμη να σε προσφωνήσω κι' έγω «Νεγάλον Λιδάσκαλον»!

Παρίσι, Μάης 1907. Σ. ΣΚΙΠΗΣ

2) Στο άλλο μου για το Σκεπτικισμό του ίδιου.

Η ΤΟΥΛΑ

"Έχουν στα σπλάχνα σίδερο
Και τύφλα στο κεφάλι
Σά δέρονν οι μεγάλοι
Τάνήλικα παιδιά.

"Εγώ ή μικρούλα θάναφτα
Σάν ένα θειαφοκέρι
"Αν άκουα ξένο χέρι
Στά μάγουλα ή στ' αυτιά.

"Αλλ' όμως θ' άκαρτέροννα
Πέντ' έξη χρόνια, δυο
Νά δυνηθώ να δώσω
Χαστούκια σά βροχή.

"Ελλάδα πολυπόθητη,
Δαρμένη κοπελλούλα,
Μιά μέρα σάν ή Τούλα
Ξεδύμανε και σύ.

ΑΝΩΝΥΜΟΣ

Η ΒΟΣΚΟΠΟΥΛΑ
ΜΕ ΤΑ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΡΙΑ*

Στο μακρυνό βασίλειο της Ανατολής, θυμωμένος ο ξένος βασιλιάς για την προσβολή, που γίνθηκε στη θυγατέρα του, θυμήθηκε τις παλιές του έχθρες κι' έστειλε, με δυνατές άρμάδες, μυριάδες άσκέρι να πολεμήσουν τον έχθρό του. "Ολ' ή χώρα σηκώθηκε στο ποδαρι, να διαφεντέψη την πατρίδα. Από άμούστακο παιδί ως άπρομάλλη γέρο ζωστήκανε όλοι τάρματα και ξεκίνησαν στα σύνορα. Το βασιλόπουλο, πρώτο και καλύτερο ζώστηκε τα χρυσά του τάρματα, άφισε τους λόγγους και τις ρεματιές, σέλωσε το άσπρο τέλλογό του και ξεκίνησε μπροστά απ' τα παλληκάρια να σώση την όμορφη τη χώρα του, που κιντώνεσε από δική του αίτιχη. Πήρε την εύχή του γέρου του πατέρα του, πήρε και την εύχή της γρηάς βασιλίσσας, έβαλε φτερά στα πόδια του και χάθηκε σαν την άστραπή. "Ο γέρος ο βασιλιάς, προβοδίζοντας τον, τον φίλησε στο κούτελο και του είπε.

— "Ο θεός μαζί σου. Κι όταν γυρίσης όπως θέλει ο θεός, με τα γέρικα τα χέρια μου θα βγάλω την κορώνα απ' το κεφάλι μου να τη φορέσω στο

* "Η άρχή του στο περασμένο φύλλο.

δικό σου. Γιατί έτσι μου τη φόρεσε κι' έμένεκε ο πατέρας μου.

... Δυό χρόνια πολεμούσε το βασιλόπουλο και δυό χρόνια οι μαντατοφόροι του πολέμου φέρνανε τα μαντάτα της παλληκαριάς του. Χίλιες φορές πήρε σαλλάγγι τους όχτρούς του, ποτάμια έχυσε το αίμα τους στη γής. Μά ήταν οι όχτροι άσκέρι και δεν είχανε σωμό. Μά και το βασιλόπουλο με τα παλληκάρια του άποσταμό δεν είχε.

Στόν καιρόν αυτό μεγάλη ταραχή γίνθηκε μες στο παλάτι. "Η γρηά ή βασιλίσα, κυττάζοντας μια μέρα τους θησαυρούς της, έλαβε μεγάλη τρομάρα. Τα μαργαριτάρια της, που άλλα στόν κόσμο δεν βρίσκόντανε, ήτανε χαμένα. Μάταια ψάξανε όλο το παλάτι. Πουθενά δεν έβρεθήκανε.

— "Αλλοίμονο! είπε ή βασιλίσα. Με τούτα τα μαργαριτάρια, κι αν οι όχτροι πατήσουνε τη χώρα μας, πάλι μπορούμε να τη ξαγορασουμε. Κι αν πάρομεν έμεις τον πόλεμο, με τέτοιο πλούτος τότες κι άλλες τόσες χώρες άγοράζομε.

Κ' έκλαιγε μοναχή της και φοβότανε να πη το χάσιμό της. Σάν είδε κι άπόειδα ξεμολογήθηκε μια μέρα το χάσιμό της στόν βασιλιά.

— "Όλα τα κακά μας ήρθαν μζέμενα στο κεφάλι μας! είπε ο γέρος ο βασιλιάς. Και σά γυρίση με καλό το βασιλόπουλο και σαν του βαλω την κορώνα με τα χέρια μου, που θε να βρής το τάξιμο που τόταξες, για την κεινούργια τη βασιλίσα;

Και τον πήρανε τα δάκρυα.

"Εβγαλε προταγήν ο βασιλιάς, άνθρωποι μπιστεμένοι ναπολυθουνε σ' όλο το βασίλειο, να πάρουνε βουνά και λόγγους, να βρουνε το χαμένο θησαυρό.

Καθεμέρα, μαζί με τα μαντάτα του πολέμου, φτάνανε στο παλάτι τα μαντάτα των γυρευτάδων.

— Το βασιλόπουλο νικάει. Στάχτη και μπουρμπερη σκορπιζοντ' οι έχτροι μας.

Λίγανε οι μαντατοφόροι του πολέμου, χαρούμενοι και γελαστοί.

— Χώρες και χωριά γυρίσαμε. Λιθάρι άπάνω σε λιθάρι δεν αφήσαμε. Μά ο θησαυρός, άλλοίμονο δεν φάνηκε πουθενά.

Λίγανε οι μαντατοφόροι των γυρευτάδων, χλωμοί και λυπημένοι.

Μεγάλη πίκρα ήτανε χυμένη στο παλάτι. Κ' ή γρηά ή βασιλίσα απ' το κακό της άρρώστιας

στη. Το τραίνο τους τίναξε, τους τραντάξε όλη τη νύχτα τόσο άλύπητα που έπαθε πάλι ή φούσκα της κακομοίρας. Μά ξεχαστήκανε άμέσως και βάσανα και πόνου, ότι που μπήκε σταμαζι να πάνε, μια ώρα δρόμο, στην Κερμαρία. "Ο καιρός βελουδένιος, δηλαδή ένα βελουδο μοναδικό, που το ταίρι του δεν έχει, ο άέρας της Μπρετάννιας, γλυκα συνάμα και ζωεράδα, ζέστα και δροσιά, χαδι κι ανασασμός, ύπνος και ζύπνος, ζάχαρη κι άμύρα. "Ερχότανε λές ή θάλασσα, προτού την ξανόξουνε άκόμη, να τους άνταμώση με την ψυχοδότρα της άθανατη μυρουδιά. "Η στρατα όμορφη δεν είτανε, ξεχωριστές ωσιότητες δεν είχε: ο τόπος από τους συνηθισμένους, γύρο οι συντοπιές άπλόγραμμες: ξεβόδεξα καμποστρωσιά, και πέρα πέρα στόν όρίζοντα κορφοϋλες. Το φως τουράνου έδινε όμως στα πρόματα όλα, στα πιό κοινά, στα πιό πρόστυχα, την ποιησή του την άμυμητη. Μη θαζήητε πως μιλούμε για κανένα φως θαμπωτικό παντούθε περζυμινι: μισόσκεπο το φως και μυστικό, λαμπόβολο, ύγροδικρανο, άσπρόζαθο, με κάτι ψιλά συννεφάκια δώθε κείθε, με κάτι σερνάμενες στα χαμηλά λιθάδια λαρρικασμένες καταχνιές, ένχ φως ήμερο που σάλεθε μόλις, που έφεγγε άθόρυβα και σιγανά, ένα χνουδάκι φως που στο χνουδι

του έμοιαζε ναποτυλίγη τα κρυφά της δημιουργίας. "Εκείνη του τη μυστικαδα και τα κρυφά του, σά να τάννοιθε μέσα της ή Κατινούλα, σά να το έρμηνεβε ή καρδιά της το φως της πατρίδας, σά να το συνταίριαζε με το κρυφό της ζωής, με το κρυφό της ύγείας, με το κρυφό της ψυχής μας. "Όλα στόν κόσμο κρυφα, ή άβήσωτια, ο θάνατος, ή καλοσύνη της πλάσης κι' ή άθρώπινη καλοσύνη. Να που τον ξαναβλεπε τον ήλιο τον άγαπημένο της Κερμαρίας, να που το ξανάβλεπε το Χιμονοκόρφι, να που θυμότανε πως δεν έλπίζε πέρσι να το ξαναδής, πως άκόμη και το χειμώνα, χωρίς ή δύστυχη να ξέρη το κακό της, έγειρε συχνά μιναχή της το κεφάλι, λέγοντας πως δε θα βσταζή ως το καλοκαίρι.

Και βσταζε. "Η χαρά της σιγανή, άθόρυβη, γλυκοφέγγη σαν το φως που σκόρπιζε στις στρατας την άπλωσιά τάγαθά του, τα πονεμένα του τα χαμόγελα. Κατεβήκανε από τάρμαζι στο Χιμονοκόρφι ώρα έννιά. "Η Κατινούλα δε θέλησε να πλαγιάση. Την πήγε ο "Αντρέας στο περιόβλι, κάτω στην λαχανιά, κοντά στη λήκη της "Ολιας, να την προστατέψουνε από την πρώτη μέρα, να της ψιθυρίσουνε τα λόγια της πίστης, να της πουνε της "Ολιας τα φύλλα: «'Εδώ είμαι». "Η Κατινούλα δε λαλού-

σε. Της έδινε χέρι που και που ο "Αντρέας. "Ανέθηκε στο σπίτι. "Ανέθηκε τις δυό σκάλες. Σε κάθε πάτωμα, μια μια, κοίταξε όλες τις κάμαρες, μπήκε μέσα σε όλες. "Ελεπε χρόνο. Μήπως δεν έπρεπε τώρα να φροντίση, να τα βάλη πάλι δλα σε τάξη; "Εδώ χρειάζεται σάρωμα, εκεί μπερντίς στο παράθυρο, εκεί χαλάκι για τον τάδε μουσαφίρη, σαν έρθη, γιατί τάγαπα τα χαλάκια, να μην κρωύση. Το μεσημέρι καθήσανε στο τραπέζι, στο τραπέζακι της, σε μια γωνιά, μπροστά στη χωματένια ταράτσα, ή Κατινούλα, με την πόστα της ταράτσας άνοιχτή. "Εφαγε με πολλή βραξη, με ποστο. "Υστερις από το πρόγεμα, την έπεισε ο "Αντρέας να πείση μια στιγμούλα, να ξεκουραστή. Κούραση καμιά δεν έννοιωθε, ωστόσο κοιμήθηκε άπάνω, στο κρεββατάκι της, μια ώρα, ξύπνησε στις τέσσερεις, της άλλαξε ο "Αντρέας την πληγή της και γύρεψε το κορίτσι να σηκωθή. Σηκώθηκε. "Αμέ. να της χαλασουνε το χαιτί; "Ο "Αντρέας όμως δεν έμοιαζε στα καλά του. "Ακόμη περισσότερο τικραχτηκε ο άθρωπος, όταν είδε την Κατινούλα, λουγα ήσυχα, να σκύφτη, να παίρνη ένα ένα στα σεντούκια τα βούχα και τάσπρουχα, να τα ξεδιπλώνη, να τα διπλώνη, να τάραδιάζη στα βάφια του καθρεφτιένιου του άρμαριού για

Ο νέος δ βασιλιάς, τινχτηκε τὰ λαβωμένο ζαρκαδι.

— Σύνωρα εἶπε θέλω νὰ τὴ ἰδῶ!

Ἄρπαξε τὸν μαργαριτάρειο ἠθασυρὸ ἀπ' τὴ χρυσὴ τὴ θήκη κι ἀστραπὴ ἐχύθηκε κκι βγήκε ἀπ' τὸ παλάτι. Οἱ πιστοὶ τὸν ἀκολούθησαν.

Μέσα στὸ σκοτάδι τῆς φυλακῆς, ἀπάνω στὸ μουσκεμένο χῶμα, ἦτανε ξαπλωμένη, χλωμὴ σὰν τὸ θειαφοκίρι ἡ βοσκοπούλα. Ὁ χροὸς κλείνοντάς της τὰ μάτια τῆς εἶχε ξαναδώσει τὴν ὀμορφιά της καὶ τὸ πρόσωπό της εἶλαμπε σὰν ἥλιος μέσα στὰ σκοτάδια τῆς φυλακῆς. Οἱ στρατοκόποι τοῦ βασιλιᾶ, ὄρθοι ἀποπᾶνω της, στεκόντανε τὰ θαμπωμένοι.

Ἄξαφνα μπῆκε μέσα ὁ νέος ὁ βασιλιάς. Ἐνας σεισμός ἐτάραξε τὰ φυλλοκάρδια του. Ἐπῆσε ἀπᾶνω στὸ ἄψυχο κορμὶ καὶ τὰ μάτια του γενήκανε βρῦσες καὶ δὲν στείρευαν. Οἱ πιστοὶ τοῦ βασιλιᾶ σταθήκανε δλόγυρα σὰν πετρωμένοι.

Τότε ὁ νέος ὁ βασιλιάς ἀλασηκώθηκε μὲ κόπο. Εἶχαν ἀσπρίσει τὰ μαλλιά του καὶ τὸ πρόσωπό του φαινότανε πιὸ γέρινο ἀπ' τοῦ γέρου τοῦ πατέρα του.

Σταθηκε μιά στιχὴ σὰν ἀλφιασμένος, μὲ τὰ μάτια του ὀρθάνοιχτα, μαύρα σὰν τὴν πίσσα. Ἐβαλε τὸ χέρι του στὸν κόρφο, ἔβγαλε τὴν τρεχηνιά μὲ τὰ μαργαριτάρια καὶ τὴν πέρασε πρὸ λαιμοῦ τῆς πεθαμένης. Τὸ χλωμὸ της τὸ πρόσωπο ἀστράψε πάλι σὰν τὸν ἥλιο.

Ἐβαλε τότε μιά φωνὴ ὁ βασιλιάς, ἔβαλε μιά φωνὴ πού ἦτανε σὰν κλάμα.

— Πιστοὶ τοῦ βασιλιᾶ! Προσκυνῆστε τὴ βασιλισσά σας...

Οἱ πιστοὶ σκύψανε ὀλόγυρα τὰ κεφάλια τους.

Τότε μιά χαρὰ χύθηκε ξαφνικὰ στὴν ὄψη τοῦ νέου βασιλιᾶ. Ἐβαλε πάλι τὸ χέρι του στὸν κόρφο κ' ἔβγαλε κρυφὰ ἕνα χρυσὸ μαχαίρι. Πρὶν νὰ προφτάσουν νὰ τὸν δοῦν τὰ θαμπωμένα μᾶτια τῶν πιστῶν του, τὴν ἔβγαλε βραθεῖα στὰ πονεμένα στήθια του. Ἐβαλε βαθὺν ἀναστεναγμὸ καὶ σωριασθηκε ἀπάνω στὴν ἀγάπη του.

Πετρωμένοι στάθηκαν γύρω οἱ πιστοὶ του. Κι ὁ νέος ὁ βασιλιάς ἀγκυλιάζοντας σφιχτὰ τὴν καλὴ του, εἶπε μὲ στυμμένη φωνή.

— Πιστοὶ τοῦ βασιλιᾶ. Ἀπᾶνω στὸ πιὸ ψηλὸ βουνό, μέσ' στὰ δασά, τὰ ὄρμνια, σκαψτε βραθεῖα ἕνα λάκκο. Σκάψτε βραθεῖα ἕνα λάκκο καὶ θάψτε μαζί τὸν βασιλιᾶ μὲ τὴ βασίλισσα.

Κ' ἐκλείσει τὰ μάτια του. Καὶ κανένας πιά δὲν χῶρισε τὸν βασιλιᾶ ἀπ' τὴ βασίλισσα.

*

Αὐτὴ εἶναι ἡ θλιβερὴ ἡ ἱστορία τῆς βοσκοπούλας μὲ τὰ μαργαριτάρια, πού μοιάζει σὰν παραμῦθι καὶ παραμῦθι δὲν εἶναι. Ξαπλωμένος στὸν ἥσκιο μιάς καρυδιάς, μέσα στὴν ἄψη τοῦ Θεριστή, τὴν ἄκουσα βραθεῖα στὸ κατὰχινισμά μου. Ἡ φωνὴ πού μοῦ τὴν ἀνιστόρησε ἦτανε γλυκεῖα, μακρυνὴ καὶ στυμμένη. Ἔτσι ἔχουνε νὰ ποῦνε πὼς οἱ παλιοὶ ἀνθρώποι, πού χρόνια τώρα τοὺς ἔχει φασί τὸ χῶμα, καὶ πού μιά φορὰ κ' ἕναν καιρὸ πέρασανε στὸν ἀπάνω κόσμο μεγάλα βάσανα καὶ πάθη, σὲ ἀγάπες, σ' ἐχθρητες καὶ σὲ πολέμους, θέλοντας νὰ μὴ ξεχαστοῦν τὰ βῆσά τους, ξαναγυρίζουνε στὸν κόσμο κι ἀνιστοροῦνε τὴ ζωὴ τους στοὺς ἀλαφροίσκιωτους ἀνθρώπους. Ἡ φωνὴ πού μοῦ ἀνιστόρησε κ' ἐμένα, στὸν ἥσκιο τῆς καρυδιάς, μέσα στὴν ἄψη τοῦ Θεριστή, τὴν ἱστορία τῆς βοσκοπούλας μὲ τὰ μαργαριτάρια, ἦτανε γλυκεῖα, μακρυνὴ καὶ στυμμένη.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

Φρεατιδα, Μᾶης 1907.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Ἐντοκοὶ καταθέσεις

Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα δέχεται ἐντόκοις καταθέσεις εἰς τραπεζιτικὰ γραμμίτια καὶ εἰς χρυσὸν, ἤτοι εἰς φράγκα καὶ λίρας στερλίνας ἰσοδοτέας εἰς ὠρισμένην προθεσίαν ἢ διαρκεῖς.

Αἱ εἰς χρυσὸν καταθέσεις καὶ οἱ τόκοι αὐτῶν πληρώνονται εἰς τὸ αὐτὸ νόμισμα, εἰς δ' ἐγένετο ἡ κτᾶθεις εἰς χρυσὸν ἢ εἰς ἐπιταγῆς ὄψεως (cheque) ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ κτ' ἐπιλογὴν τοῦ ὁμολογούχου.

Τὸ κεφάλαιον καὶ οἱ τόκοι τῶν ὁμολογιῶν πληρώνονται ἐν τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι καὶ τῇ αἰτήσει τοῦ κατχέτου ἐν τοῖς ὑποκαταστήμασι τῆς Τραπεζῆς.

Τόκοι τῶν καταθέσεων.

1	1/2	τοῖς	ο/ο	κατ' ἔτος	διὰ	καταθέσεις	6	μην.
		»	»	»	»	»	1	ἔτ.
2	1/2	»	»	»	»	»	2	ἔτ.
3	»	»	»	»	»	»	4	ἔτ.
4	»	»	»	»	»	»	5	ἔτ.

Αἱ ὁμολογίαι τῶν ἐντόκων καταθέσεων ἐκδίδονται κατ' ἐκλογὴν τοῦ κατχέτου ὀνομαστικῇ ἢ ἀνώνυμοι.

κεὶ πού δὲν ξεδιχκρινε τὴ ματιὰ του. Μὰ τί μάτι θὰ ξεδιχκρινῆ τὸ τί γενότανε μέσα στὴν καρδιά τῆς Κατινούλας; Τὶ νῆνοιωθε ταχα ἡ Κατινούλα γιὰ τὸν Ἀντρέα; Τὶ νὰ συλλογίστηκε τόσες ὥρες, τόσες μέρες τὸ χεῖμῶνα πού ἀνέβαινε στὴν κάμερή της ὁ ἀφέντης γιὰ τὰ καθέκαστα τῆς ἀφρώστιας ἢ πού ἐμνησκε κατόπι μοναχὴ της νὰ ὄνειροπλέκη, ὅπως ὄνειροπλέκουνε ἀξεδιχκλυτὰ καὶ μυστικὰ τὰ κορίτσια τῆς Μπρετάννιας, κρυφὸλαμπ κκ ἀφτὰ σὰν τὸν οὐρανὸ τους; Τὶ νᾶλεγε καὶ τώρα στὴν ἐξοχὴ μ' ὄσα ἔβλεπε; Παντα πλάγι της ὁ Ἀντρέας ὁ Ἀντρέας τὴ βοηθοῦσε στὸ ντύσιμο τὸ πρωῖνὸ τὸ βράδι, ὁ Ἀντρέας τὴν πλάγιαζε ὁ Ἀντρέας τοίμαζε τὸ δίσκο, τῆς ἔδενε καὶ τῆς ξέδενε τὸ σκιλί πού φοροῦσε στὴ μέση γιὰ τὸ νεφρὶ της τὰ μεσάνυχτα ἐρχότανε ὁ Ἀντρέας νὰ σιᾶξῆ τὸ παράθυρο, νὰ σπαγγώση τὸ ἕνα παραθυροφύλλο ἀπάνω στ' ἄλλο, νὰ μετρήσῃ τὴ χαραμάδα πού ἔπρεπε γιὰ νὰ μὴ φυσᾶ περίσσιος ἀέρας, νὰ μπαῖνη ὄμως κκ ἀρκετὸς. Ὁ Ἀντρέας κκ δειάζε τὸ νερὸ, τὸ κοίταζε, τὸ μελετοῦσε. Ὁ Ἀντρέας συγύριζε συχνὰ καὶ τὴν κάμαρα, ἔβαζε τὰ βρῦχα της στὴ θέση τους, ἔταν εἶτανε λιγάκι κουρασμένη, τῆς τραβοῦσε τὶς κάλτσες, τὶς ἀπίθωνε σ' ἕνα σκαμνάκι στὰ πόδια τοῦ κρεββατιοῦ, γιὰ νὰ τὰ

βρῆ δίχως κόπο. Κι ὅλη τὴ μέρα, πού νὰ πῆς, μαζί μὲ τὴν Κατινούλα. Νοσοκόμος, δούλος, γιατρός, φίλος καὶ πατέρας. Τρία πατώματα εἶχε τὸ ζοχικό τους· κάτω, πρὸς τὴ θάλασσα, ἡ τραπεζαρία, ζερβά τῆς χωματένιας θαμνὸσπαρτης στὴν ἄρη καὶ λουλουδάτης στενόμακρης ταράτσας· δεξιὰ, ἕνα καμαράκι πού χραιοῖμεθε γιὰ καθετὶς, γιὰ νᾶκκουμπήσουνε τὰ πιᾶτα προτοῦ σερβίρουνε ἢ ἀφοῦ σερβίρουνε, γιὰ νᾶκκουμπήσουνε τὰ σπέρουχα προτοῦ τὰ σιδερώσουνε, γιὰ νᾶκκουμπήσουνε σ' ἕνα ξάφι τὶς κοσέρβες, προτοῦ τὶς πᾶνε στὸ τραπέζι δίπλα ἢ ἀφοῦ τὶς λάβανε ἀπὸ κανένα μαγαζὶ, γιὰ νᾶκκουμπήσῃ καὶ τὰ παιχιδάκια της ἡ Μοιρίτα, κ' ἕνα λογο, ἕνα εἶδος ἀκκουμπηστήρι, πού ὀνομάζεται ὄφφισο, δηλαδὴ Office, γαλλικὰ. Μεταξὺ ἀκκουμπηστήρι καὶ τραπεζαρία, ἡ μπασιὰ τοῦ σπιτιοῦ κ' ἡ σκάλα κατάντικρυ. Πίσω ἀπὸ τὴν τραπεζαρία τὸ σαλόνι καὶ πίσω ἀπὸ τᾶκκουμπηστήρι τὸ μαγερεῖο, καὶ τὰ δύο τους πρὸς τὸ βουμάνι, πού τὰ πρόδεντρά του, λέφρες καὶ καστανιές, ἀνεβαίνανε ἀψηλὰ ψηλὰ, σὰν πραινότοιχος σμαραγδένιος· τὰ χῶριζε χαμηλὸ πέτρινο ντουβαρὰκι ἀπὸ τὸ περιβόλι, μὲ μιά ξύλινη πόρτα στὴ μέση, γιὰ νὰ βγῆς ὄξω, κατὰ τὶς δασωμένες τὶς κορφοῦλες. Στὸ πρῶτο πάτωμα ἢ καὶ τὸ δέ-

Ο ΝΟΥΜΑΣ,

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα δρ. 10.—Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ δρ. χρ. 10.

20 λεπτὰ τὸ φύλλο λεπτὰ 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στὰ κιάσκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμόνοιας, Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιδόδρου, (Ὁφθαλμιατρεῖο), Βουλῆς, Σταθμοῦ ὑπόγειου Σιδηρόδρου (Ὁμόνοια), στὸ καπνοπωλεῖο Μανωλακῆ (Πλατεία Στουρνάρα), Ἐξαρχεια, στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἐστίας» Γ. Κολᾶρου καὶ Σακέτου (ὁδὸς Σταδίου, ἀντικρὺ στὰ Βουλή). Στὸ Βόλο βιβλιοπωλεῖο Χριστόπουλου.

Ἡ συντρομὴ πλερώνεται μπροστὰ κ' εἶναι ἐνὸς χρόνου πάντα.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Ἡ ἐκδοσις τῆς ἀντιπολιτεψῆς κ' ἡ κατάστασις μας—Τὶ θὰ γίνῃ;—Ἡ ἐκπαίδεψῆ μας—Μιά Δεββῶρα τῆς καθαρεύουσας.

ΒΓΗΚΕ ἡ ἐκδοσις τῆς ἀντιπολιτεψῆς γιὰ τὸν προῖπολογοισμό, γραμμένη ἀπὸ τὸν εἰσηγητὴ κ. Πρωτοπατάδακη. Σπαράζει μέσα της ἡ ἀλήθεια, καὶ ζουγραφίζεται ἡ κακομοιριά μας μὲ ἀδρότατες πενήλις, παρμένες μὲ τὸ μαῖρο χεῖμα τῆς γενικῆς κατάστασῆς μας. Μὲ τὸ στόμα τοῦ κ. εἰσηγητῆ μιλᾶνε τὰ πράματα, καὶ τὰ πράματα λένε πὼς ὁ μεγαλύτερος ὄχτος τῆς Ἑλλάδας, εἶναι τὸ κράτος τὸ Ἑλληνικὸ, μολεμένη χολέρα πού χαντανόει κάθε ἀγῆ ζωῆς, λίβας καφρὸς πού ξεραίνει τὸ χυμὸ κάθε φύτρας. Οἰκονομικὴ πολιτικὴ, στηριγμένη στὴν πείνα τοῦ λαοῦ, ἀφοῦ ἔχει γιὰ βῆση τὴν ἀρχὴ τῆς τρομαχτικῆς φορολογίας σὲ εἶδη τῆς πρῶτης ἀνάγκης. Στρατιωτικὴ πολιτικὴ στηριγμένη σὲ καλὴ ποιότητα ὄπλων καὶ φυσικῶν, κκ ὄχι σὲ ποιότητα ἀνθρώπων πού θὰ περετήσουνε τὴν πατρίδα τους θεληματικὰ καὶ γενναῖα. Δικαιοσύνη στηριγμένη στὴν ἀκόλαστη ἀδικία, καὶ διοίκησις χτιομένη ἀπάνω στὸν ἄμμο τῆς γεντιᾶς καὶ τῆς κλεψιάς.

Φωνάζουνε τὰ νοῦμερα καὶ λένε, πὼς οἱ δασμοὶ πού πλερώνει στὰ τελωνεῖα ὁ Ρωμῖὸς ἀνβαίνουνε ἴσαμε 23 τὰ 1/0, ἐκεὶ πού ὁ Σέρβος πλερώνει 18 1/0, ὁ Βούργος 16 1/0 κκ ὁ Ρουμῖνος 7 1/0. Κι ἡ λογαριάσεις ἐξὸν ἀπὸ τὸ λοποδυτικὸ αὐτὸ φόρο τοῦ Δημοσίου, καὶ τοὺς λιμενικοὺς καὶ δημοτικοὺς φόρους, δὲ βρίσκετε ἀρη. Γιὰ ὄπλα καὶ γιὰ κανόνα δάνειο 30 ἑκατομμύρια, καὶ στρατιῶτες κληροτοὶ οἱ μισοὶ καὶ λιγότεροι, ἄτ ὄσους γράφουνε τὰ χαρτιά. Γιὰ φυλακὴς καὶ κακοῦργους πλερώνει ἡ Ἑλλάδα 2,500,000 δραχμῆς, ἐκεὶ πού ἡ Βουργαρία πλερώνει 800 χιλιάδες κ' ἡ

φερο, ἂ λογαριάσουμε γιὰ σωστὸ πάτωμα τὸ κατικνὸ, τὸ ἰσόγειο, ἀπάνω ἀπὸ τὴν τραπεζαρία, ἡ κάμαρα τῆς Ἄνας· ἀπάνω ἀπὸ τὴν μπασιὰ, τὰ πακκούμπι καὶ τὸ μαγερεῖο, τρεῖς κάμαρες γιὰ μουσαφίριους· ἀπάνω ἀπὸ τὸ σαλόνι, ὑπρὸς στὶς καστανιές, ἡ κάμαρα τῆς Μοιρίτας. Ὁ Ἀντρέας πλάγιαζε στὸ τρίτο πάτωμα ἢ κάμερὴ τῶ ἀπὸ τὸ μέρος ὅπου καὶ τὸ μαγερεῖο. Τὸ σπουδαστήρι τοῦ ὄμμου ἀνωθε ἀπὸ τὰ πακκούμπι στὴν ἴδια γραμμὴ μὲ τὸ σπουδαστήρι καὶ στὴν ἄλλη γωνιά τοῦ σπιτιοῦ, ἡ κάμαρα τῆς Κατινούλας, ἀπάνω ἀπὸ τὴν κάμαρα τῆς Ἄνας πλάγι, πρὸς τὰ πίσω, ἡ κάμαρα τοῦ Πάβλου, ἔταν ἐρχότανε στὸ Χαμονοκόρφι. Ἀπὸ τὸ σπουδαστήρι πάλι στὶς Κατινούλας, δὺς μπροστινῆς καμερίτσες γιὰ τὰ δουλικὰ. Πρὶν τὴ χειροουγήσουνε, βραβεῖοτανε ὅπως ὅπως στὴ μικρότερη ἀπὸ τὶς δὺς, στὸ σπουδαστήρι σικκ. Τὴ χρονὴ ἐκεῖνη διαλέξανε μεγαλύτερη, τὴν ἀντικρυνή. Σὲ κάθε πάτωμα, οἱ καμαρόπορες ἀνοίγανε ἀπάνω σὲ μίαν ἀδειανὴ ἐβρύχωρη πατωσιὰ, πού τῆ μισοστολίζανε κατὶ ζουγραφίες, λιθογραφίες καὶ κορνίζες.

Ἡ Κατινούλα, πᾶπὸγελα, καθότανε στὰ πακκούμπι ἀπὸ τὸ παράθυρό του, πού τᾶξινε ἀνοιχτὸ, τᾶκουγε ὄλα ὁ Ἀντρέας κκ πετιότανε μὲ στιχὴν,

Ρουμανία μόνο 400,000. Γιὰ δρόμους κι ἄλλα δημόσια ἔργα προϋπολογισμένα π. χ. γιὰ 60 χιλιάδες δραχμῆς, ἐοδωθύνται 130,000, καὶ τράβα κορδέλλα Κ' ἢ τέτοια σύγκριση τοῦ κ. Πρωτοπαπαδάκη, ἀπλωμένη σὲ ὅλους τοὺς κλάδους τῆς δημόσιας ὑπερσίας, δίνει ἀπεισιτικά συμπεράσματα γιὰ τὴν κατακαμένη τῆ Ρωμισούνη, τῆ στιγμή πού τὰ ἔθνη πού μᾶς ἀνταγωνίζονται ἔχουνε στρωθεὶ στὴ γερῆ δουλειᾷ, τὴν πρακτικὴ δουλειᾷ, κι ἀφήσανε κατὰ μέρος τίς παρλάτες γιὰ τὰ δικαιώματα τὰ ἀπαράγραπτα κ.λ. π.

★

ΤΙ θὰ γίνῃ λοιπὸν; Φυσικὴ ἔρχεται ἡ τέτοιαι ἐρώτηση, ὕστερὰ ἀπὸ τέτοιαι σκέψεις. Καὶ μιὰ ἢ ἀπάντησι. Πρέπει νὰλλάξουμε. Μὰ πῶς; Ἐνὸς τρόπου ὑπάρχει κατὰ τὴν ἰδέα μας. Γιὰ νὰλλάξουμε τὰ πράγματα, πρέπει πρῶτα νὰλλάξουμε οἱ ἄνθρωποι, καὶ τὸ μεγάλο αὐτὸ ἔργο μόνο ἀπὸ τὰ σκολεῖα πρέπει νὰν τὸ περιμένουμε. Πρέπει τὰ σκολεῖα νὰρχινηθύνουνε πιά νὰ βγάξουνε ἄνθρώπους, σὰν καὶ κείνους πού βγίνουνε τὰ βουργάρικα καὶ τὰ ρουμουνικά σκολεῖα.

Ποῖός ἔ ποιοὶ θὰ νοιώσουνε τὴ μεγάλη σημασία, καὶ θὰ καταπιεστούνε τὸ σωτήριο ἔργο; Ποῖός ἔ ποιοὶ θὰν τὸ κατορθώσουνε ὥστε τὰ παιδιὰ πού δίνει ἀλάκαιρη μιὰ Ρωμισούνη στὰ σκολεῖα νὰ βγαίνουνε ἄνθρωποι, κι ὄχι ὅπως σήμερὰ ζούδα προγονορυσκωμένα, γιὰ νὰ τραβᾶνε 23 χιλιάδες τὸ 1906, καὶ 40 χιλιάδες τὸ 1907 στὴν Ἀμερικῆ, ὅπως λέει ἡ ἐκθεσι τοῦ κ. Πρωτοπαπαδάκη; . . .

★

ΦΙΛΙΚΗ πίνειν κατὸν πού κίτσει καὶ συλλογιστεῖ τ' ἀποτελέσματα τῆς σημερινῆς ἐκπαιδεύσης. Προχρῆς στὸ Ἀργίνο πῆγανε οἱ μαθητῆς τοῦ Γυμνασίου καὶ πυροβολήσανε τὸν καθηγητὴ τους ἐνῶ κοιμότανε. Θάμα πῶς γύτωσε. Πῆρνε στὴν ἰδίαι πόλιν οἱ ἰδιοὶ μαθητῆς κουμπουριάσανε τὸν καθηγητὴ Ἀγγελίδην, κι ὄρρνεψανε ἀλάκαιρη οἰκογένεια. Δὲ θέλουμε νὰ ὑποθέσουμε πῶς αὐτὰ τὰ γεγονότα εἶναι σὰ μιὰ ἀσυνείδητη ἀντίδρασι, τῆς Ρωμισούνης, ἐνάντια στὸ δασκαλισμὸ πού τὴν κατὰστρεψε. Ὅχι! Εἶναι μοναχικῆς πράξης κακούργου, παιδιῶν κακούργων πού ἀλλοίμωνο! ἡ μάθησι τοῦ σκολεῖου δὲν μπόρρει νὰν τοὺς μαλακώσῃ τὴν καρδιά, πού ἴσως ἴτωι τοὺς τῆ σκληρυνε περισσότερο.

Ἀρνημένη ἡ ἐκπαιδεύσι στὸ ἔλεος τῶ δασκίλων, σὲ ποιότητα καὶ ποσότητα. Περισσότερα πολὺ ἀπὸ μᾶς ἔοδεύει ἡ Βουργαρία κ' ἡ Ρουμανία γιὰ τὴν ἐκπαιδεύσι. Καὶ τί ἐκπαιδεύσι! Ἐμεῖς ἔοδεύουμε λιγότερα γιὰ τὴν ἐκπαιδεύσι, καὶ τριπλάσια ἀπὸ τῆ Βουργαρία, πενταπλάσια ἀπὸ τῆ Ρουμανία γιὰ κακούργους καὶ τυλακέι. Νά! ἡ διαφορὰ Καὶ τὰ νούμερα αὐτὰ ἀπὸ τὴν ἐκθεσι τοῦ κ. Πρωτοπαπαδάκη.

★

ΝΕΑ προφήτισσα πρίβαλε τῶρα-τῶρα καὶ προφητεύει γαλλικὰ γιὰ τὸ γλωσσικὸ μας ζήτημα. Μὰ τί λοιπὸν; ἀεξέλιπε φράζων ἀντὶ ἐν τῶ Ἰσραήλ τῶν καθαρουσιάνων, γιὰ νὰ σηκωθεῖ ἡ νέα Δεσθῶρα καὶ νὰ γυρεῖ νὰ φράξῃ τὰ στόματα πού μιλάνε κι ἀγωνίζονται γιὰ τὴν ἐ-

θνικὴ μας γλώσσα; Στὴν ἀρχή, κίτι γλωσσολογικὰ τέχνητες ἀρθρικά, πού ξεμουτίζουνε στὸ «Messenger d' Athènes», μποροῦταν νὰ περάσουν γιὰ ἄνοστα χωρατὰ, ἔ δὲν εἶτανε μὲ τόσο προσωπικὸ πάθος γραμμένα γιὰ τὸ ἔργο καὶ τὴ διδασκαλία τοῦ Ψυχάρη. Ἄλλο δὲν κοπανίζανε, παρά ὅτι στὴ Σορμπόννα δὲ διδασκόνται τὰ νέα ἑλληνικά, πρᾶ ἢ «πρόστυχη ντοπιολαλιά τοῦ Γαλατᾶ» τῆς Πόλης. Πού νὰ φανταστεῖ κανεὶς πῶς ἔδωγιναν ἀπὸ τὴν πέννα τῆς δεσποινίδος Στεφανόπολη, πού μ' ἀντρικία τόλμη ἔγραψε καὶ γράφει γιὰ τὴν ἑλληνικὴ ἀγώνα μὲ τοὺς Βουργάρους!

Τῶρα τελευταῖα ὁμως χοντρήνανε τὰ πράματα. Ἐνα παγκόσμιο φύλλο, ὃ «Courrier Européen» καταδέχτηκε ν' ἀπαντήσῃ μὲ τὸ στόμα τῆς ἐπιστήμης στὴ γλωσσολογία τοῦ γλυκοῦ νεροῦ. Αὐτὸ εἶτανε ἀφορμὴ γιὰ νὰ ξεσπαθῶσῃ μὲ τὴν ὑπογραφή τῆς ἡ Mlle Jeanne Z. Stefanopoli καὶ νὰ μᾶς ἀντιγράψῃ τὸν κ. Βικέλι μὲ αὐτὴν ἐξ Ἰσου ἀπέχουσαν ἀπὸ τῆς ἀτικῆς καὶ τῆς δημώδους» παπαρδέλα του, καὶ νὰ βρῖσει πέρα πέρα ὅλους τοὺς συνεργάτες μας, γιὰ τῆς πέρασι ἢ ἰδέα πῶς μ' αὐτὰ καὶ μ' αὐτὰ ὑπονομεύει τὴν ἔδρα τοῦ Ψυχάρη.

Τί κρίμα νὰ πηγαίνει χαμένη ἡ πλημμύρα τῆς γαλατικῆς εἰρωνείας τῆς γιὰ τὴν ντοπιολαλιά τοῦ Γαλατᾶ! Δὲ βαστοῦμε ὁμως. Πρέπει νὰ δώσουμε ἕνα δεῖγμα ἀπ' αὐτὴ τὴν εἰρωνείαν. Τὸ γλωσσαλγικὸ ἄρθρο τῆς εἰρωνεύεται τὴ γλώσσα μας πῶς εἶναι τίχαι ἀρμονικῆ, ζωντανῆ, γεννημένη στὴν ἀμπολή τοῦ δρόμου, μακριὰ ἀπὸ τὴν ἀπαίσια ἐπιτροπὴ τῶν βιβλίων (σὰν ἐκεῖνα πού μαθαίνουνε στὰ παιδιὰ ὅτι «ἡ φουστανέλλα ἀποκρύπτει ὅτι πρέπει νὰ κρύπτονται καὶ ἀποκαλύπτει ὅσα πρέπει νὰ φαίνονται»), καὶ τῶν ἐρημεριδῶν (τοῦ κ. Γιάνναρου καὶ Σις), τῶν σαλονιῶν (ὅπου μιλοῦνε γαλλικὰ ἢ τὸ πολὺ πολὺ φραγκολεβαντικὰ) καὶ τῆς Βουλῆς (βουλευτῆς εἶπε τὸ: Ὁ γυναικί!), μακριὰ ἀπὸ τὴ δικονομικὴ μάρφωτη πού διαφθείρει μὲ τὴ συναναστροφὴ τῆς (βλέπε καὶ τὸν κ Ζίζουρα)»

ΑΧΙΛΛΕΙΟ

Στὴ σεβαστὴ μνήμη μιᾶς Ἀυτοκρατορίσσης.

Ὁ σὺ ψυχὴ π' ἀγάπησες ὅτι, ἴφελδ κι ὄραϊο, Σοφία, τέχνη κι ἀρετὴ, τὰ κίλλη τ' οὐρανοῦ Κι ὅ,τ' εἶχ' ἑλληνικὴ ψυχὴ μεγάλο καὶ γενναῖο Ἔργο ἀρχαῖο ἀθάνατο, πού μάγειρε τὸ νοῦ.

Εἰς τὸ φιλόξενο νησί, πού βασιλεύει εἰρήνη Ὅπου πρωτοτραγοῦδηςε λύρα ἠρωικὴ Πού μιὰ σελίδα ὀλόδοξη στὴν Ὀδυσσεῖα ἔφηνε Μοῦσα ἡ μεγαλόφωνη τοῦ Θεοῦ ποιητῆ.

Εἰς τὸ βωμὸ ὅπ' ἔστησε, πρσκυνητῆς σου μπκίνω Κι καὶ στίς Κόρες ὁμπροστά τοῦ Δία σταματῶ Στίς γλυκοκοίταχτες Θεῆς λίτρη κεφάλι γέρνω Κ' ἕνα μετόχι ἱερὸ τοῦ Ὀλυμπού πατῶ.

Πλανῶ γύρω τῆ, ματιὰ κι βλεῖπω ἡμιθέους, Ἐρωες μεγαλόψυχους, ἀκούτων ἀρχηγούς, Κυβερνητῆδες τῶν λαῶν, πολεμιστῆς γενναίους Πατέρες τῶν ἐπιστημῶν, πολιτισμοῦ ὁδηγούς.

Κ' ἐκείνην πού γεννήθηκε μὲ τὸ φιλὶ τοῦ Κόκνου Αἰτία τόσης συμφορᾶς, ἰσόθεη δημοφιλῆ Ὅπ' ἔστειλε τόσες ψυχῆς τοῦ αἰωνίου ὕπνου Μιὰ γενεὰ ἠρωικὴ τοῦ Ἄδην συντροφιᾶ.

Καὶ παρκεῖ ὀλομόναχο μ' ἀγγέλου μορφή θεῖα Τὸ ζωντανὸ μοῖωμα μεγάλης ἀντριᾶς Τοῦ μεγαλόθυμου ἀρχηγού, πού δύναμη καμμία Δὲ σταματοῦσε τὴν ὀρμὴ τῆς τρομερῆς καρδιάς.

Μ' ἔσπλαγγη μοῖρα φθόνους τὸ θεῖο παλλητάρι Πού πότισε μὲ αἵματα τῆ γις τὴν ἔθρεια Καὶ βέλος πέταξε σκληρὸ ἀπ' ἀνιτρο δοξάρι Στὸ μέρος π' ἄφηκε θνητὸ μιὰ μάννα θεϊκία.

Ὡ, τῆ λαχτᾶρα του δωρῶ ὅπως τριβᾶ τὸ βέλος Πῶς μὲ τὸν πόνο μάχεται ἠρωικὴ καρδιά . . . Ἄχ, θῆτανε φαρμακέρῃ πού τούδωκε τὸ τέλος Κι ἂν τὴν Πατρίδα δόξασε, ἐθίφτηκε μακρὰ

ΣΠΥΡΟΣ Ι. ΠΕΡΟΥΛΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ

Η ΚΑΛΛΙΓΡΑΦΙΑ

Εἶναι κάμποσος καιρὸς πῶρα πού στὴ Γαλλία γίνεται μεγάλη συζήτησι γιὰ τὸ ζήτημα τῆς καλλιγραφίας, ἂν δηλαδὴ πρέπει νὰ γράφουν μὲ ὄρθιο ἢ πλαγιαστὸ χαραχτήρα. Καὶ δὲν εἶναι ἡ πρώτη φορὰ πού τὸ συζητοῦν καὶ τὸ ξετάζουν αὐτὸ τὸ ζήτημα. Πρὸ 25 χρονῶν ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησι σύστησε ἐπιτροπὴ ἀπὸ καλλιτέχνες καὶ γιαντροῦς γιὰ νὰ μελετήσουν τὸ σύστημα τῆς καλλιγραφίας. Αὐτοὶ ἐψάξαν, πῆγαν στὰ σκολεῖα, ζήτησαν τὰ παιδιὰ καὶ στὸ τέλος βρῆκαν πῶς ὁ ὄρθιος χαραχτήρας πρέπει νὰ προτιμᾶται. Ἡ μυοπία, τὸ στραβῶμα τοῦ ραχοκόκκαλου, τὰ στομαχικὰ παθήματα καὶ οἱ πονοκέφαλοι συχνὰ ἔρχονται ἀπὸ τὸ σκύψιμο τοῦ παιδιοῦ ὅταν γράφει μὲ γερτὸ χαραχτήρα. Στὴ Γαλλία ἡ ἀπόφκσι αὐτῆ τῆς ἐπιτροπῆς ἔκαμε λίγο καλὸ γιὰ τὸ μόνο μερικὰ ἰδιωτικὰ σκολεῖα παραδέχτηκαν τὸν ὄρθιο χαραχτήρα. Στὴ Γερμανία ὁμως, στὴν Ἀγγλία καὶ τὴν Ἀμερικῆ, πού καὶ καὶ μελετήθηκε τὸ ζήτημα μὲ τὸ ἴδιο ἀποτέλεσμα, ἔλλαξαν ἀμέσως μέθοδο καὶ τῶρα πολὺ λίγοι ἀπὸ τὰ ἑκατομμύρια τῶν Ἀγγλῶν, Γερμανῶν καὶ Ἀμερικάνων γράφουν γερτὰ.

Ἐαπολωνόνας χαρτιά καὶ γραφῆς, ἄμα νόμιζε πῶς ἔτρεχε τίποτις. Στίς τέσσερις ἡμισυ κατέβαινε ταχτικά νὰ κανονίσῃ ὡς καὶ τὸ τσίμπημα τοῦ δειλινοῦ τῆς. Στίς ἑπτὰ παρά τέταρτο, πῶντο, ἀφοῦ χάδεψε τὸ διαλεχτὸ κισσόφυλλο τῆς Ὀλίας, τῆ θερμομετροῦσε δέκα λεφτά. Στίς ἐννιά τὸ βράδι, ἀκόμη κι ἂν εἶχανε κόσμο, ἀκόμη καὶ μὲ τοὺς ξένους, ἔπρεπε, ὕστερις ἀπὸ τὸ φαγί, μισὴ ὥρα νὰ περάσῃ στὴν κάμερῆ τῆς, νὰ ζεστῶνῃ τὸ νερὸ, νὰ σημειώσῃ τὰ πιὸ σπουδαῖα γινάμενα μέρα τῆ μέρα. Ὅλο τὸ σπῆτι τὸ ζωντάνεβε μὲ τὴν παντοτινὴ κίνησή του, μὲ τὰ πῆγαινε καὶ μὲ τὰ ἔλα του, μὲ τὴν πρόθυμη του τὴν ἐνέργεια, μὲ τὴν ἐλπίδα, μὲ τὸ θάρρος. Καὶ δὲν ἔφτανε ἀφτὸ, ἐπειδὴ δὲ φτάνει νὰ φροντίζῃς μόνο γιὰ τὸ σῶμα· θὰ φροντίσῃς ἄλλο τόσο γιὰ τὴν ὑγεία τῆς ψυχῆς. Κουβέντιαζε μὲ τὴν Κατινούλα, γελούσε, τῆ διασκέδαζε, τῆ σεργιάνιζε κίολας. Μιὰ κεριακὴ, δυὸ τοῦ Ἀλωνάρη, μιὰ μαγεμένη, γλυκεῖα, χλιαροθερμη, καλοκαιριάτικη κεριακὴ, ἀφοῦ σηκωθῆκανε τὸ μεσημέρι ἀπὸ τὸ τραπέζι, τὴν πῆρε ὁ Ἄντρεας μαζί μὲ τῆ Μαρίτα, κάμανε μερικὰ βήματα στὸ περιβόλι, τραβῆξανε ὡς τὴν ἔβλινη πορτίτσα καὶ βρεθῆκανε ἴσια ἴσια στὸ μέρος ὅπου πέραι ὁ Ἄντρεας ἔσπρωχνε μὲ τὸ πόδι του ἕνα

τιποτένιο δεντρούριζο, νὰ μὴν τὸ βλέπῃ πιά μπροστά του, νὰφανιστῆ, γιὰ τὴν χολόσκανε μὲ τὸ σάπιο τὸ κούτσουρο πού τοῦ χαλοῦσε τὴν ἔψη τῆς δημιουργίας. Σήμερις ὅλα γαλλνεμένα, ὅλα καθάρια καὶ γερὰ. Τὸ βυάκι κάτω, στὰ βίξια τῆς πλαγιᾶς, κυλοῦσε ἴσχυο καὶ ψιθυριστό· ἡ πλαγιὰ καταπράσινη μὲ τὸ χορτάρι τῆς, μὲ τίς φτέρες τῆς πού ἔαπλωνότανε ἀνάμεσα σὲ φορτωμένες φρουττόσκυφτες ἀπιδιές καὶ μηλιές. Ἡ Κατινούλα καθότανε ἀπάνω σ' ἕναν κορμὸ πεσμένο, κοντὰ στὸ μονοπάτι, λιγάκι πιὸ ἀφιλὰ. Ἐνας ἥλιος ἀγαθός, ἐλεήμονας ἥλιος, μὲ πονεσιὰ κι ἀγάπη, χρῶσωνε τὴν κορφοῦλα· οἱ ἔλαθες του οἱ ἀγχιθῆδες μαλακῶνανε τὸ φῶς τους. Τὸ μονοπάτι ἔκυφτε τὴν πλαγιὰ κταμεσίς καὶ προχωροῦσε πέρα ὡς τὸ βουμάνι ὅπου ἕνας σκιστός, ἀστρωτός δρόμος καὶ φαρδούτσικος, ἀνοίγε ἔξαφνα, στεγασμένος ἀπὸ τὴν καμᾶρα πού μορφῶνανε οἱ σμιγμένες φυλλωσιές, σὰ σῆκωνε τὸ κεφάλι νὰ δῆς, σταλιές σταλιές δῶθε κείθε, τὰ γαλαζία τοῦρανοῦ. Ἡ μικρὴ ἔπαιζε κ' ἔτρεχε ἀπὸ τὸ βυάκι στὸ μονοπάτι, ἀπὸ τὸ μονοπάτι στὸ βουμάνι. Ὁ Ἄντρεας ἀπὸ τὸ μονοπάτι δὲν ἔφεθε· περπατοῦσε, πρῶδελε ὡς τὴν ἀκρῆ, γύριζε πίσω, σίμωνε, ξεσίμωνε, ξανασίμωνε, βωτοῦσε φροντισμένους ἂν τυχὸ ἡ Κατινούλα ἴθελε

τίποτις, ἂν κρύωνε, ἂν τῆ ζάλιζε ἢ κάψῃ ἢ ὅτι παρομοῖα μπορεῖς νὰ φανταστῆς. Ἐκείνη ἀπαντοῦσε μ' ἕνα ναὶ ἢ μ' ἕνα ὄχι, μ' ἕνα γνέψιμο, καὶ σῶπαινε σὰ νὰ τῆς εἶτανε ἡ σιωπὴ ἀπόλαψη κρύφια καὶ βυθια. Μὰ τὸν κοίταζε κάπου κάπου κ' ἡ ματιὰ τῆς ἀλάλητα τοῦ μολογούσε· «Ἄχ! τὸ ξέρω πῶς εἶναι σοῦ χρωστῶ καὶ τὸν ἥλιο».

Ἀκόμη περισσότερο χάρηκε ἡ Κατινούλα μιὰ δεφτέρα, τέσσερις τοῦ Τρυγητῆ, πού τὴν πῆγε ὁ Ἄντρεας στὴν ἀκρογιαλιά. Χρόνος σωστός πού εἶχανε ξεκινήσει ἀπὸ τὸ Χαμονοκόρφι γιὰ τὸ Μπ. . . , πίσμη μέρα καὶ τούτη, γιὰ τὴν στίς τέσσερις τοῦ Τρυγητῆ πρωτοπάτησε ἴτιες στὴ Βενετία. Ἡ στρατὰ παρακολουθοῦσε τὸ γιολό· ἡ θάλασσα ἔλουζε τὸν τοῖχο τὸν κολλημένονε στὰ πλεβρὰ κάτω τῆς στρατᾶς, δυὸ δυόμιση μέτρα ὕψος, κι ἀνέβαινε κάποτε ὡς τὰ πράσινα στρογγυλωτὰ προχῶματα πού σὰ μακρινὸ σκᾶρι, ἀπὸ ἄκρη σὲ ἄκρη, ἀπλωνότανε πέρα πέρα προστατέβοντας ἀπὸ τὰ κύματα ἢ κι ἀπὸ καμιά πλημμύρα τῆ στεριά. Ἡ θάλασσα ὁμως, ὄχι μόνο δὲ φτάνει ὀλημερίς ὡς τὸν τοῖχο, μὰ ὑπάρχουσε κι ὄρες ὀρισμένες ὅπου μῆτε φαίνεται σιμά σου, γιὰ τὴν Μπρετάνια, ὅπως στὴ Δύση καὶ στὸ Βορῖα, τότε φουσκῶνει, τότε τραβιέται, τότε εἶναι ἀθ-

Πέραν τὸ ζήτημα μπήκε πάλι στὴ μέση στὴ Γαλλία. Ἄλλη ἐπιτροπὴ, ἄλλες δοκιμὲς μὲ ἀποτέλεσμα πὺν κατὰφεραν νὰ πείσουν τοὺς δασκάλους καὶ τὴν κόσμο πὺν τ' ὄρθιο γράψιμο εἶναι τὸ καλλίτερο. Νὰ τὰ προσόντα του. Διαβάζεται εὐκολώτερα. Ὅποιος γράφει ἔτσι στέκεται ἴσια. Δὲ σκύβει τὸ στῆθος. Δὲ λυγίζει τὸ ραχιακόκκαλο. Δὲν ἀκκουμπάει τὸ στομάχι του στὸ τραπέζι. Δὲν κουράζει τὰ μάτια του κοιτάζοντας τὸ χαρτὶ ἀπὸ πολὺ μικρὴ ἀπόσταση. Δὲν κρατεῖ τοὺς ὄμους του στραβά. — Ἐνα παιδί στέκεται φυσικὰ ἴσια. Ὅταν καθεται βασιτὰ τὸ κορμὶ του ὀλοῖσια. Τὸ κεφάλι τὸ ἴδιο. Ἄν τοῦ δώσετε γιὰ πρώτη φορὰ ἕνα κομματὶ χαρτὶ καὶ κοντύλι, θὰ βάλει τὸ χαρτὶ ὀμπρὸς του ἴσια καὶ ὄχι πλαγιαστὰ. Θὰ χαραίξει ἴσιες γραμμὲς.

Μὰ ποῖα εἶναι ἡ σωστὴ ὄρα νὰ μαθεῖ τὸ παιδί πὺν νὰ βασιτὰ τὸ κοντύλι καὶ νὰ γράφει τὸν ὄρθιο χαραχτήρα. Θὰ τὰ μαθεῖ φυσικὰ χωρὶς κόπο. Θὰ εἶναι ἕνα παιχνιδάκι. Ἄν ὄμως τὸ ἀναγκάσουνε νὰ στραβώνει τὸ σῶμα του, νὰ σκύβει γιὰ νὰ γράφει πλαγιαστὲς γιότες, τὸ πρῶμα γίνεται δυσχερὲς. Τὸ παιδί στενοχωριέται καὶ ὄταν σηκώνει τὸ κεφάλι παίρνει μιὰ μεγάλη ἀναπνοή, σημάδι πὺν ὁ μηχανισμὸς μέσα του πρὶν δὲ λειτουργοῦσε ταχτικά. Κ' ἔπειτα εἶναι καὶ τὸ ἄλλο ζήτημα. Τὰ βιβλία, οἱ φημερίδες, ὄλα τὰ τυπωμένα εἶναι γραμμένα μὲ ὄρθιο χαραχτήρα. Γιατί λοιπὸν τὸ παιδί μὲ μιὰς νὰ βρεθεῖ μπροστὰ σὲ μιὰ ἀλλαγὴ; Ὁ ὄρθιος χαραχτήρας ἔχει ἀκόμα καὶ ἄλλα πραχτικά χαρίσματα. Γράφεται γρήγορα, πιάνει λιγώτερο τόπο. Εἶναι καθαρὸς γιὰ τὰ ἐμπορικὰ βιβλία, οἱ ἀριθμοὶ εἶναι χτυπητοὶ καὶ γίνονται λιγώτερα λάθια. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο οἱ ἐμποροὶ προτιμοῦν τ' ὄρθιο γράψιμο.

Τὸ νόστιμο εἶναι πὺν ὁ πλαγιαστὸς χαραχτήρας λέγεται στὴ Γαλλία Ἀγγλικὸς. Οἱ ἄγγλοι ὄμως ἦσαν οἱ πρῶτοι πὺν κατάλαβαν τὰ στραβά του καὶ σάν πραχτικὸ ἀνθρώποι πὺν εἶναι ἄλλαξαν ἀμέσως σύστημα.

*

λασσία, πότε γιομοθαλασσία. Ἐκεῖνο τὰπόγεμα, ἡ θάλασσα, λίγο λίγο, ἐρχότανε πρὸς τὴν στρατά. Κάθθησε ἡ Κατινούλα στὸ χαμηλὸ τὸ πρόχωμα. Κοίταζε ἀριστερα τῆς τὰκρωτήρι τῆς Κερμαρίας, ἀλγογα τὸν ὄριζοντα πὺν τὴ γραμμὴ του τὴν ἔκοψε νησάκι ὀπλόραχο καὶ σάν κλεισμένο μεταξὺ τὰκρωτήρι τῆς Κερμαρίας καὶ τὰκρωτήρι δεξιὰ, τοῦ Χαμονοκορπιού, στὴ μέση μέση. Μπροστὰ τῆς, ἕνα εἶδος ριχτίμι πὺν τόπλασε ἡ φύση ἀπὸ χῶματα καὶ ἀπὸ πέτρες καὶ πὺν ἀπὸ τὸ πέρα τὰκρωγιαλι ὡς τὴν γκόρφο τὸ βαθιανὸ τῆς Κερμαρίας, λυγισμένο σὲ θεορατο βραχίονι, ἀγκάλιαζε τὰ χυμένα μέσα τοῦ πελάου τὰ νερα. Ἐμοιαζε σωστὴ λεκάνη μὲ τὴν στρατὰ τὴ γυιστὴ καὶ τὸ ριχτίμι πὺν δὲν ξεδιακρινες τὸ τέλος του κ' ἔτσι δὲν ἐβλεπες τὴν μπασιά. Ὅταν ἀδειάζε ἡ λεκάνη, δηλαδή ὄταν ἡ θάλασσα τραβιότανε, ἀδειο κ' ἔρημο ἐμνησκε τὸ μέρος, ἀπρηγόρητο καὶ σκοτεινὸ, μὲ τὸ σταχτὶ του τὸ χῶμα, μὲ τὶς λάσπες τοῦ πάτου, μὲ τὶς βαρκούλες του τὶς γερμένες, μὲ τὰ σκοινιά τους πὺν κρεμόντανε σ' ἕνα παλούκι πλαδαρά, μὲ τὰ φύκια του πὺν καὶ πὺν Τὰ φύκια τὰ γνώριζε ἡ Κατινούλα. Φύκια μάζωνε καὶ στὰ παιδιακῆσια τῆς τὰ χρόνια. Τὰ μάζωνε στὸ ριχτίμι, μὲ τὸ κρῦο, μὲ τὸ μπούζι, γιὰ νὰ βγάλῃ ψωμί. Καὶ τώρα! Τώρα σεργιάνιζε μὲ τὸ κέφι τῆς καὶ ὁ καλὸς ὁ ἄθροπος, ὁ ἀφέντης, ὁ πατέρας, ὁ γιαντρός, τρικῆτα χρονώ κοπέλλα πὺν εἶτανε, τὴ νοιαζότανε σάν παιδί του. Ἀσημοκοπούσε τὸ γιγλό, ῥόδιζε τὸ νησάκι ἀπὸ τὶς ἀχτίδες ἀνάμεσα στοὺς ἔσκιους τοὺς σπαρτοὺς δῶθε κείθε πὺν βίχτανε ἀπάνω του διαβατήρια τὰ συννερακῆ τὰγγυρά. Ῥόδιζε ἡ ζωὴ στὰ σωθικά τῆς, τὰ σύγγερα τῆς λυπῆς σκορπιζόντανε στοὺς ἀνέμους, κ' ἡ καρδιά τῆς, σιγανὰ, λαμποκοπούσε ἀπὸ βνωμοσύνη.

(ἀκολουθεῖ)

Τώρα πὺν εἶδαμε τί γίνεται στὴν ὄρω κόσμο, ἄς δοῦμε τί γίνεται καὶ στὴν Ἑλλάδα. Τί μαθαίνουμε στὰ σχολεῖα μας, πλαγιαστὸ ἢ ὄρθιο γράψιμο; Γιὰ νὰ βάλω καλλίτερα τὸ ζήτημα, καλλιγράφουμε διόλου; Πολλοὶ θὰ γελάσουν καὶ θὰ πῶν — ἀνὰ ζήτημα νὰ σκοπιζεται κανεῖς, μούτζα νάχει! τὸ ξέρω, οἱ φημερίδες μας πὺν ἐπηρεάζουν καὶ ὄδηγοῦν τὴν κοινὴ γνώμη πολὺ σπάνια καταπιάνονται παιδαγωγικὰ ζήτήματα, τὸ γιατί δὲν τὸ ξέρω, οὔτε εἶναι καιρὸς νὰ τὸ ξετάσω. Τὸ ζήτημα τῆς καλλιγραφίας ὄμως εἶναι σοβαρὸ κ' ἔχει μεγάλη ἐπιρροή στὴν ἀνάπτυξη τοῦ παιδιοῦ. Στὴν Ἑλλάδα ἡ καλλιγραφία εἶναι παραπεταμένο μαθημα. Τ' ἀποτελέσματα θὰ δοῦμε παρακάτω.

Ἐνας πὺν μένει στὸν τόπο καὶ δὲ βλέπει τί γίνεται παραῶ, φυσικὸ εἶναι νὰ βρῖσκε τὸ κάθε τί σωστὸ καὶ τελειο. Ἐτσι καὶ γιὰ τὸ γραφικὸ χαραχτήρα. Τὸ γράψιμο ὄλων μέσα στὸν τόπο εἶναι πῶνω κατω τὸ ἴδιο. Τὰ ἴδια σχολεῖα, ἡ ἴδια μέθοδο. Τὸ μάτι μας πὺν συνήθισε καὶ διαβάζει τὸ πὺν στρεφῶ γράψιμο. Τὸ ἴδιο, ὄπως συνήθισαμε νὰ ξεπερνοῦμε κάθε λογῆς ἀσυναξία καὶ ἀνεσογραφία τὰ τρανὰ αὐτὰ χαρίσματα τῆς καθαρεύουσας μας. Πῶν νὰ μὰς ζήσει! Τὸ ζήτημα λοιπὸν εἶναι πὺν ἂν δὲν δεῖ κανεῖς τίποτα ξένο δὲν τοῦ εἶναι εὐκόλο νὰ συγκρίνει τὸ δικὸ του καὶ, στὴν ἀνάγκη, νὰ τὸ διορθώσει. Τώρα ἄς δοῦμε πὺν φαίνεται αὐτὴ ἡ Ἑλληνική, νὰ τὸ πῶμε ἔτσι, καλλιγραφία ἔξω ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα σὲ ἀνθρώπους πὺν ἔχουν νταραβέρι καὶ μὲ ξένο κόσμο.

Ἐδῶ εἶναι τὸ συρτάρι μου. Στιβαμένα μέσα εἶναι γράμματα ἀπὸ κάθε γωνιά γῆς, μὰ τὰ περισσότερα ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Στὴν ξενιτειὰ αὐτὰ τὰ γράμματα γνωστῶν καὶ φίλων εἶναι πολὺτιμη συντροφιά. Γλυκαίνουν τὶς κακὲς ὄρες. Νὰ ἕνα, δυὸ, πέντε, δέκα, εἴκοσι ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, τὴν Πάτρα, τὴ Σύρα, τὴν Κεφαλλονία. Ἄς ἀραδιάσω τοὺς φακέλους ὀμπρὸς μου. Οἱ διεύθυνες κακογραμμένες, γράμματα μικροῦτσικα, γερτά. Τὸ γραμματόσημο πότες ἀριστερά, πότες δεξιὰ, πότες ἀπὸ πίσω. Ὑπερβολὴ δὲ λέγω. Γιὰ γραμματόσημα τώρα δὲ μιλάμε. Μὰ δὲ βασιτὰ πρέπει νὰ σὰς τὸ πῶ. Τὸ γραμματόσημο κολιέται στὴ δεξιὰ πάνω γωνιά. Αὐτὸ εὐκολώνει τὸν ταχυδρόμο νὰ σταμπώνει τὰ γράμματα. Τὸ γράψιμο ἔπειτα τοῦ φακέλλου πρέπει νάχει καθαρὸ καὶ νὰ διαβάζεται εὐκόλο. Ὁ κακόμοιρος ὁ ταχυδρόμος πὺν χωρίζει τὰ γράμματα θὰ στραβώνεται ἀλλοιώτικα πολὺ γλήγορα. Ἄς πᾶμε τώρα καὶ παραμέσα ἀπὸ τοὺς φακέλλους. Ἀπὸ μακρὰ ὁ χαραχτήρας φαίνεται ἄτακτος, μούτζαλιάρικος, τὰ γράμματα, νὰ τὸ πῶ ἔτσι, εἶναι γραμμένα μὲ φουτουνιασμένη καλλιγραφία. Ἐδῶ πῶν δὲν εἶναι ζήτημα γερτοῦ ἢ ὄρθιο χαραχτήρα. Εἶναι ζήτημα ἀπλοῦστατα φιλοκαλίας. Τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ γράμματα πὺν εἶναι ὀμπρὸς μου ἀρχινοῦν μὲ ὄπαφερτὴ γερτὴ καλλιγραφία, ἔπειτα ὄμως ἀπὸ λίγες ἀράδες ὁ χαραχτήρας γίνεται ἄτακτος καὶ τελειώνει ἀκόμα χειρότερα. Συλλογιστήκατε ποτές πὺν αὐτὸ μοιάζει σὰ νὰ λῆτε στὸ φίλο σας πὺν γράφετε ἀπάγει, σὲ βαρέθηκα, ξεφορτώσου με ;»

Νὰ κ' ἕνα γράμμα μιὰς Κυρίας. Οἱ γυναῖκες ἔχουν περισσότερο κειρὸ, εἶναι καὶ φυσικὰ πὺν φιλόκαλες. Ἄς δοῦμε. Γράψιμο μικροσκοπικὸ. Τὰ ο γεμισμένα ἀπὸ μελάνι, οἱ ἀράδες μοιάζουν μιὰ γραμμὴ πὺν στολιζεται μὲ μακροῦλὰ καὶ στρογγυλὰ κεφάλια καὶ οὐρές. Τὰ κεφαλαῖα ἄγρια, δυὸ δὲ μοιάζουν. Ἡ κυρία αὐτὴ πρέπει νὰ εἶναι καὶ οἰκονόμα. Ἀρχίζει στὴν κορυφὴ τῆς σελίδας καὶ ὄταν τελειώνει τὶς γραμμὲς στριμώνει τὰ γράμματα γιὰ νὰ μὴ χωρίσει τὴ λέξη. Ἐτσι πάνω κατω εἶναι γραμμένο καὶ ἕνχ δεῦτερο καὶ τρίτο γράμμα κυρίας. Διαφορὰ δὲν

κνεῖ. Τὸ ἴδιο σύστημα ἡ ἴδια μέθοδο. Δὲ θέλω νὰ πῶ πὺν δὲν ἔχω ὀμπρὸς μου ὄμορφα καλλιγραφημένα Ἑλληνικὰ γράμματα. Καθόλου. Μ' αὐτὰ εἶναι λιγώστα κ' ἔχονται ἢ ἀπὸ Ρωμοὺς ἀναθραμένους στὸ ἔξωτερικὸ ἢ μερικὸς, καὶ μάλιστα μερικὲς πὺν εἶχαν δασκάλους σπῆτι καὶ τὴν ἐπιτήρηση καλῆς μάνας.

Θέλετε τώρα νὰ σὰς πῶ πὺν εἶναι καὶ τὰ γράμματα τὰ ξένα; Νὰ πέντε, ἔξη Ἀγγλικά Ὅλα καθαρὸς χαραχτήρας — νὰ ἕνα, μιὰς Ἀγγλίδας. Χαρτὶ χοντρὸ ἀπλό. Γράψιμο ὄρθιο, κανονικὸ, χτυπητό. Ὅχι δασκαλικὴ καλλιγραφία. Κάθε ἄλλο. Γερμίζει τὸ μάτι μονομιὰς. Σοῦ κνεῖ φηχρίστηση νὰ τὸ διαβάσεις. Οὔτε μιὰ μούτζαλιτσα — τί εἶπα; Ἀγγλίδα θὰ ἔστειλε ποτές γράμμα μούτζαλιωμένο; Ὅχι τὸ ἀντίγραφο δέκα φορὲς καλλίτερα. Ὅχι μὲν πῆτε ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ἢ Ἀγγλίδας εἶναι πὺν φιλόκαλη ἀπὸ τὴν Ἑλληνίδα». Πῶν τὸ λέγει αὐτὸ; τὴ Ρωμὴ τὴ βζῶ παρῆκνω ἀπὸ κάθε ἄλλο γυναικὶ καὶ στὰ ἀίστηματα καὶ σὲ κάθε τί. Τὸ ἴδιο καὶ ὁ Ρωμοὺς ἔξω ἀπὸ τὸν τόπο του περιήμερος, μετακακομοίρη. Τί φταίει; Ἡ μέθοδο τὸ σύστημα. Τὴ καλλιγραφία μαθαίνουμε στὸ σχολεῖο: Ἄς τὸ δοῦμε.

*

Θυμάμαι ὄταν ἦρουν στὸ ἰδιωτικὸ σχολεῖο στὴν Ἀθήνα, εἶχαμε καὶ δασκαλο καλλιγραφίας. Τὸ μαθημα γινότανε δυὸ φορὲς τὴ βδομάδα. Ὁ δασκαλὸς γρατζούνιζε μ' ἕνα τεμπεσίρι γιότες στὸν πίνακα κ' ἐμεῖς ἀντιγράφαμε σ' ἕνα μακροῦλὸ τετραδίο τὶς γιότες καὶ τ' ἀλφαβῆτα τοῦ πίνακα. Τὸ θυμάμαι καλὰ. Ἐσκυθα πάνω στὸ χαρτὶ, τὸ στομάχι μου ἀκουμποῦσε δυνατὰ στὸ θρανίο. Ὁ ἕνας ὄμως χαμηλὰ, τὸ κεφάλι νὰ σκύβει πάνω του. Βουτούσα τὴν πένα γερὰ στὸ μελάνι, ἐσφιγγα ἔπειτα μὲ δύναμη τὰ δάχτυλά μου στὴν ἄκρη τοῦ κοντυλιοῦ καὶ θαρῶ πὺν ἔβγαζα καὶ τὴ γλώσσα μου λιγκί ἔξω, γιὰ νὰ δώσω πὺν δύναμη καὶ χάρη στὶς περιήμερες γιότες! τὰ τρία μου δάχτυλα μούτζαλιωνόνταν παντα καὶ τὰ ἔτριβα στὸ θρανίο γιὰ νὰ τὰ καθαρίσω. Ὁ δασκαλὸς ἀφοῦ ἔγραφε τὶς γιότες γύριζε στὴν τάξη τριβοντας τὰ χέρια του ἀπὸ φηχρίστηση βεβα καὶ πὺν ἔκανε τὸ χρεῖος του.

Τὰ τετράδια μου τῆς καλλιγραφίας δὲν τὰ ἔχω φυλαγμένα, ἔχω ὄμως κοντα μου ἕνα τετράδιο «Καθαρὰ ἐξήγησις» κ' ἕνα ἄλλο «Ἐκθεσις Ἰδεῶν». Οἱ γιότες καὶ τ' ἀλφαβῆτα τὰ πλαγιαστὰ δὲ μὲ βοηθήσαν τίποτα. Στὴν πραχτὴ τὰ ἔκανα θάλασσα. Ἡ ποικιλία βλέπετε διασκοδάζει τὰ παιδία. Κάθε γράμμα ἔχει χωριστὴ διεύθυνση, οἱ ἀπόστασες μεταξὺ τῶν λέξεων ἄτακτες, μούτζαλιες καὶ σθησιματα μπόλικα. Τὸ ἴδιο χαλὶ οἱ «Ἐκθεσις Ἰδεῶν», τὸ ἴδιο ἡ «Καθαρὴ Ἐξήγησις». Νὰ πὺν φαίνεται καθαρὰ ἡ ὄραία μέθοδο. Ὁ ἕνας δασκαλὸς σοῦ μαθαίνει καλλιγραφία. Ὁ ἄλλος πὺν πρέπει ν' ἀπαίτησει νὰ βάλεις σὲ χρῆση τὸ καλλιγραφικὸ μαθημα δέχεται ἕνα σωστὸ ὄρθιοσκαλίσμα. Ἡ συνείδηση τοῦ δασκαλοῦ, τοῦ σχολάρχου, τοῦ γυμνασιάρχου δὲ νοιώθει πὺν τὸ πρῶτο πρῶμα πὺν χρειάζεται ἕνα παιδί εἶναι νὰ βάζει κατω τὶς ἰδέες του πραχτικά, νὰ ὄρθογράφει καὶ νὰ καλλιγράφει. Μιὰ μούτζαλιὰ στὸ τετράδιο τῆς καθαρῆς ἐξήγησις ἔπρεπε νὰ δίνει κακὸ βαθμὸ καὶ στὸν καλλίτερο μαθητὴ. Ἐτσι ἕνχ παιδί μαθαίνει.

Μὲ τέτοια χάλια τὸ παιδί ρίχεται στὴν κοινωνία. Ὅταν τελειώσα τὸ σχολεῖο, τὸ Γυμνάσιο μὲ συμπαθεῖο, μ' ἔβαλαν σὲ μιὰ Τραπεζα. Σὲ λίγες μέρες μου ἔδωσαν νὰ γράψω ἕνα γράμμα. Ἐβαλα ὄλα μου τὰ δυνατὰ νὰ τὸ καλλιγράψω καὶ ἀπὸ τὴ συγκίνηση τὰ δάχτυλά μου πῶν βασιτῶσαν τὸ πεννακὶ καὶ ὄχι

τό κοντύλι. Τό κατάφερα επί τέλους. Σε λιγάκι γρηγόρως τὸ κουδοῦνι, μὲ φωνάζει ὁ διευθυντής. «Νά σοῦ πῶς μου λέγει μὲ γλυκὸ τρόπο, σὺ ἔγραψες αὐτὸ τὸ γράμμα;» «Μάλιστα. «Κρίμα» μου ἀπάντησάν σου εἶσαι τόσος μεγάλος καὶ δὲ χωρεῖς στὸ φάκελλο». Τὰ εἶχα χαμένα καὶ δὲν ἐνοιώθη τί ἤθελε νὰ πεῖ καὶ τὸν ρώτησα. «Μὴ παιδί μου πρέπει νὰ πᾶς καὶ σὺ μαζί μ' αὐτὸ τὸ γράμμα γιὰ νὰ τοὺς διχώσεις, ἀλλοιώτικα πού νὰ βγάλουν τὸ γράψιμό σου».

Τὸ χωρατὶ ἂν καὶ τὸ εἶπε μὲ καλὸ τρόπο μου φάνηκε πολὺ πρόστυχο καὶ δὲ μ' ἔφρασε καθόλου. Πῆρα πίσω τὸ γράμμα καὶ ὅταν τὸ κοίταξα ἐκεῖ μπροστά του εἶσαι στὰ πεταχτά, τότες μονάχα ἀνακάλυφα πὼς τὸ γράψιμό μου ἔβλεπε πότες στὸ νοτιά καὶ πότες στὸ βορρῆα. Πῆγα πίσω στὸ Λογιστήριον στὴ θέση μου κατατροπιασμένος. Μὰ τὸ πρᾶμα δὲ σταμάτησε ὡς ἐκεῖ. Ἀκούστε τὴν ἀπόγευμα μετατέθηκα ἀπὸ τὸ Λογιστήριον εἰς ἕνα καμαράκι ὀμπρὸς τὴν διευθύνση. Ἡ δουλειὰ μου θὰ εἶταν ἀντιγράφω καλλιγραφημένα γράμματα ἀπὸ βιβλία τῆς κόπιας καὶ... ἅμα ἔρχονταν κανένας νὰ δεῖ τὸν διευθυντὴ νὰ τοῦ δῶν χαμπάρι. Αὐτὴ εἶταν ἀπὸ τίς μεγαλήτερες ἀπογοητεύσεις στὴν ἀρχὴ τῆς ζωῆς μου. Τὸ πῆρα κατὰ καρδίαν. Ἐκεῖ πού καθοῦμαι ὁλομόναχος, στὸ καμαράκι ἐβρίσκα μέσα μου τίς Ἀγγλικῆς συνήθειες τοῦ διευθυντῆ μου, μὰ συλλογιζόμουν συχνὰ καὶ τίς πολύτιμες ὥρες πού πέρασα στὰ σκολεῖα κουτσουθαίνοντας φιλοσοφίες πού δὲν ἀξίζουν πεντάρη στὴν πρακτικὴ ζωὴ. Δάκρυα μου ἔρχονταν ἀπὸ τὸ λάκκο μου τὸ μάθημα ὅμως εἶταν χρησιμώτατον τὸ γράψιμό μου διορθώθηκε, καὶ ὅταν σὲ λίγα χρόνια πῆγα στὸ ἐξωτερικὸ μὲ τρεῖς ἄλλους Ρωμίους, ὁ καινούριος διευθυντής μου βρῆκε τὸ γράψιμό μου ὑποφερτό, τοὺς φίλους μου ὅμως ξαπόστειλε γρήγορα στὸ σκολεῖο τῆς καλλιγραφίας· τότες καταλαβὴ τί χάρι χρωστοῦσα καὶ τί καλὸ μού εἶχε κάμει ὁ διευθυντής μου τῆς Τραπεζῆς.

Ἡ καλλιγραφία οὔτε δύσκολο μάθημα εἶναι οὔτε ἀκριβοῦς δασκάλους χρειάζεται. ἂν ἡ βία στὸ δημοτικὸ σκολεῖο εἶναι καλὴ, ἔπειτα δὲ θὰ εἶταν καμμιά δυσκολία. Ὅλοι τώρα παραδέχτηκαν τὸν ὄρθιο χαραχτήρα. Προκόψαμε μὲ τὰ γερά γραμματάκια. Ἄς ἀποφασίσαι τὸ ὑπουργεῖο νὰλλάξει σύστημα. Ἄς φιλοτιμηθοῦν πρῶτα ἀπὸ ὅλους οἱ ἰδιοχτῆτες ἰδιωτικῶν σκολεῖων. Ἄς κάμουν τὰ παιδιά νὰ νοιώσουν πὼς ἀπολυτήριον δὲν δίνεται ἂν δὲ γράφουν καλλιγραφικά. Ἄς φιλοτιμηθοῦν οἱ δασκάλοι νὰ δώσουν τὸ καλὸ παράδειγμα.

Καλοῦνται 15.5.07.

ΞΕΝΙΤΕΜΕΝΟΣ

Ἡ Κοινή Γνώμη

Ἡ ΔΑΒΑΔΙΕΡ

Ναῦσιανθμος 27 Μάη 1907

Ἀγαπητέ μου «Νουμά»,

Στὸ φύλλο τῆς «Ἐστίας», τῆς Παρασκευῆς πού πέρασε ὁ φίλτατος κ. Ἀδωνὶς ἔπαθε μιὰ χοντροειδῆ καὶ κακοήθους μορφῆς γκῆφα.

Τέτοιον ἢ παρόμοιον γκῆφα τήνε περιμέναμε ἀπὸ καιρὸ τώρα ἀπὸ τὸν Κύριον γιὰτὶ εἶναι κάμπσορος καιρὸς πού εἶχε πάρει ὕφος διασημοῦ κριτικοῦ γιὰ κάθε θεατρικὸ συμβάντο.

Λοιπὸν ἄκουσε.

Ὁ Ταννάγρας ἔγραψε στὶς «Ἀθῆνας» κάτι τι γιὰ τὴν Μικέτα, λέγοντας πὼς τὸ ἔργο γράφτηκε γιὰ τὴν γνωστὴ Γαλλίδα ἠθοποιὸν τὴν Λαβαλιέρ. Ὁ Κύριος, γιὰ νὰ μὴ τύχη καὶ ὑποθίσουμε πὼς δὲν εἶναι ἐνήμερος σὲ ὅλα, θεώρησε καθήκον του ν' ἀπαντήσῃ στὸ φύλλο τῆς Παρασκευῆς καὶ νὰ πῆ τὴν ἀκόλουθον ὅχι πικὴ κουταμάρα μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀγαπαιμὸν σὺνη μικροῦ παιδιοῦ.

Ἐβρουμε πὼς τὸ ἔργο γράφτηκε γιὰ τὴν μακαρίτιδα Λαβαλιέρ ἐρωμένην τοῦ Λουδοβίκου 14ου κιλ.

Μὰ στὸ θεὸ σας ἐπιτρέπεται σ' ἕναν ἄνθρωπον πού πιάνει νὰ γράφῃ κρίσεις γιὰ ἔργο ἢ γιὰ παιζιμὸν σὲ θέατρο νὰ λήθῃ τέτοιες κουταμάρες.

Τουλάχιστον δὲν ἤξερε πὼς ἡ μακαρίτισσα δὲν εἶταν ἠθοποιὸς, ἢ τουλάχιστον δὲν ἐμάθαινε πὼς ἡ Μικέτα εἶναι ἔργο σύγχρονον γραμμὸν ἀπὸ τὸν Βαταῖλλον σύγχρονόν μας, ἐδῶ καὶ δύο χρόνια τουλάχιστον. Τέλος πάντων ἀπὸ τὸ περιστάτικόν ἐλπίζουμε νὰ τόνε κάνη μετριοπαθέστερον σὲ μερικά ζητήματα τὸν ἐξυπνότατον διευθυντὴ τῆς «Ἐστίας».

Πιστεύω ὅτι «Νουμά» πὼς θὰ παραδέχεται ὅτι ἀξίζει λιγάκι τὸν κόπον νὰ γράψῃς δύο λόγια στὸ «Νουμά» γιὰ τὸ ζήτημα τοῦτο.

Μὲ πολλὴ ἀγάπην

Ἐνας Θεατροδιδὸς ἀξιωματικὸς ὅχι ὁ Γαννάγρας.

ΜΠΑΡΤΖΟΛΕΤΕΣ

Φίλε «Νουμά»,

Διάβασα μιὰ νόστιμην Ζακυθιανὴν μπαρτζολέταν τοῦ κυρ Γρηγόρη τοῦ Ξανόπουλου στὸ «Νέον Ἄστυ» τῆς περασμένης Δευτέρας (σελ. 4, στήλ. 2) γιὰ τὴν «Ἀρρωστη Δούλα» καὶ ἀκόμα γελάω. Ὁ κυρ Γρηγόρης, σὰ βέρος Ζακυθιανὸς ποῖναι, μπαρτζολετάρει μὲ ὅλα τὰ πρᾶματα, ἀκόμα καὶ μὲ τὰ σοβαρώτερα, καὶ μετράει, σὰν τὸν ἀρχαῖον Προκρούστη, κάθε δουλιὰ μὲ τὸ φιλολογικὸ κορμάκι του, κόβοντάς τινε ὅταν τοῦ πέφτει κάπως μεγαλύτερη καὶ μακραίνοντάς τινε ὅταν τοῦρξεται μικρότερη.

Ἔτσι φέρθηκε τῶρα καὶ μὲ τὴν «Ἀρρωστη Δούλα» καὶ τὴν πετσόκοψε στὸ «Νέον Ἄστυ». Εἴβρουμε τί θὰ πῆι πάλι· ἂν ἀπὸ δὲν τὸχῶ ὑπογράψῃ τὸ ἀρθράκι, πᾶει νὰ πῆι πὼς δὲν εἶναι δικό μου μὰ τῆς φημερίδας πού μὲ πλερώνει. Μπαρτζολέτα Ξανοπουλικὴ καὶ τοῦτο. Ὁ πατριώτης του Σιὸρ Διονύσιος τοῦ Καραγκιόζη τὰ ἴδια θῆλεγε. Ἀγκαλιὰ, καὶ ὅλες οἱ κριτικῆς τοῦ Σιὸρ Γρηγόρη μήπως δὲν εἶναι καραγκιόζικες; Πότε ὁ χριστιανὸς αὐτὸς μᾶς μίλησε σοβαρὰ γιὰ πρόσωπα καὶ γιὰ βιβλία;

Δικός σου

ΚΟΚΚΙΝΟΒΡΑΧΟΣ

ΟΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Κάποιος φίλος ἀπὸ τὴν Φραγκοφούρτη ἔστειλε 50 φρ. χρ. γιὰ νὰ τυπωθεῖ τὸ ἀρθρῆτάρι τοῦ Καρατζῆ, τὸ βραβεμένον στὸ διαγωνισμὸν τοῦ «Νουμά». Γιὰ τὸν ἴδιον σκοπὸν ἔστειλε 10 φρ. χρ. καὶ ὁ κ. Σ. Κοντολιῶν ἀπὸ τὴν Σμύρνη.

Τὰ χρήματα τελεθῆκαν στὸν γιαντὸ Φώτη Φωτιάδη (Aga Hamam No 46, Pera— Con/ple) καὶ σ' αὐτὸν τὸ κατὰ τόπον οἱ φίλοι πρέπει νὰ στέλνουν τίς συνδρομὰς τους γιὰ τὸ Ἀρραβητάρι.

Πολὺ μιστριωτισμὸν μυρίζει ὁ ὕμνος στὸν αἰγυπτιακὸν ἑλλητισμὸν, πού ἀπῆγγειλε καὶ κάτω ὁ κ. Ἀλεξ. Φιλαελάφης. Πολλὴ καθαρεύουσα εἶδαμε καὶ οὐσίαν δὲν εἶδαμε. Κι ἀκόμα, ἡ τὴν συγκίνηση μᾶς φίνεται κάπως τῆς παλιῆς θεατρικῆς σχολῆς.

— «Ἀκόμα πρὶν!» ἡ κόρη ἡ κόρη μου φρίσσει! Ἀκόμα κίθῆνομα ῥῆγες!... Νὰ πιταῖσω τοὺς ὀρθλομους; τὰ ὄρα; τὰς ἀισθητικὰς μου;... Ὅστε ἡ κ. Παρρασκευοῦλου δὲν τὰ λέει ἔτσι. Μονάχα ἡ Μιστριωτίτισ.

— Ἐὰν ἀπὸ τὸν βλαβερὸν «Νουμά» ἔρχονται ἀπὸ τὸν Πικρίτη, λέει ἡ χριστιανικὴ δεσποινίς Στεφανιάτση, ἀνάμεσα σὲ τῶσα ἄλλα σὰρὰ λόγια τῆς γιὰ τοὺς δημοτικιστάδες.

— Ἐμεῖς πολὺ θὰ ἐπιθυμοῦμε νὰ μαθίνομα πῶς ἔρχονται τὰ ἀρθρὰ πού βγαίνει ὁ «Messenger d' Athènes».

— Ὅλα τὰ πιτσιρομάτια τῆς δεσποινίδος εἶναι ἀπὸ τὴν γλιουσιπαικίαν καὶ γλιουσιδιουσιπαικίαν. Τίποτα καινούριον δὲν καταφέρει νὰ πεῖ. Πῶς γράφει ἔπρεπε καὶ νὰ καταπιεσθεῖ νὰ διαβάσει γιὰ τὸ ζήτημα. Κι ἂν ἀντιχῆ ἴσως εἶχε ἄλλη γνώμη.

Ο ΙΑΙΟΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Φακόλ. Ρωτήσαμε καὶ μάθημα πὼς τετὸν τὸ κλοκαίρι ὁ δίκτος Βουκόλης—Κοροπούλη θὰ πιάσει ἀνάμεσα σ' ἄλλα καὶ τρία διαλεχτὰ ἑλληνικὰ ἔργα. Τὸ «Ἐφημερίδιο τοῦ Καζαντζάκη, τὸν ἀρχαιολογικὸν Μήθηρον τοῦ Νιρβάνου, καὶ ἕνα ἄλλο τοῦ Παντελεὼν Χόρν. Ἡ ἀρχαιολογία τοῦ Πιολούβου—Βλακίπουλου, ἔργον μὲν ἴσον ἔργο, γιὰ τὸν ἀστυλόγον τοῦ Τροχιδόροφου, μὲ τρεῖς πρῶτες καὶ μὲ μιὰ πειθεσὶν. Ἐὰν αἰώνια τοῦ Κοροπούλη. Τὸ ἴδιον καὶ ὁ συνιδρυτὸς τοῦ Ἀχιλλέως Γρηγόρη, ἔγραψε τὴν «Κριτικὴν», ἔργο συμβολικόν. Ἐπει σὶλε μου μορφώνεται τὸ κρινὸν 1 — κ. Ν. Σάμ. Στὶς 24 τοῦ Θεριστῆ θὰ γινεὶ στὸ Ἀρτίκιον ἡ ἀπονόμησις τοῦ Πίλλεου καὶ τοῦ Μπισοτίου βραβείου στὴν μαθήτην πού θὰ γράψῃ τὴν μετριοπαθέστερον ἔκθεσιν. Ἀπὸ τὴν χάρη σὺς φρεσίνους κριτάδας τοῦ Παντελεὼν Χόρν, διώχτημα καὶ δὲ κατακλιμαί, μᾶς μινίχῃ τῶρα τὸ Ἀστικὸν γιὰ νὰ γιορτάσει κάθε γρονιὰ τὰ Διονύσια τῆς Καθηρέουσις. Ἐὰν κάμει, καὶ θὰ γράψομα στὰ δέοντα στὸ «Νουμά».

ΚΕΡΔΟΣ 363,100 ΔΡΑΧΜΩΝ

Ναὶ 363,100 δραχμάς ἔδωκε μέχρι τοῦδε τὸ γραφεῖον τοῦ τραπεζοεπιστοῦ κ. Ἰω. Φωτίου εἰς τοὺς πελάτας του. Ἦσαν ἐκ τῶν ἀγοραστῶν λαχιστοφόρων διολογιῶν ἐκ τοῦ γραφείου του ἔχον κερδίσει διάφορα ποσά, ἀνεγρήμηναι εἰς τὸν στοργυλόμν ἀριθμὸν 363,100 δραχμῶν.

Ὁ κ. Ἰω. Φωτίου θέλει ν' ἀναδιβάτῃ τὸ ποσὸν τοῦτο εἰς 1,000,000 δραχμ. καὶ καλεῖ τοὺς θέλοντας ν' ἀγοράσωσι τοιαύτην νὰ προσέλθωσιν εἰς τὸ τυχερὸν γραφεῖον του, ὅπου πάντως θὰ κληρωθῇ μετ' ἀμοιβῆς διολογία τις καὶ τί χαρὰ νὰ εἶναι ἡ πρώτη μὲ τὰς 70,000 χρυσῆς δραχμῆς τὴν 18 Ἰουνίου ε. ἔ. ὅτε γενήσεται ἡ κλήρωσις.

Ὁλαύτως ἀσφαλίζονται καὶ λαχιστοφόροι διολογία τῆς αὐτῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς διὰ τὴν αὐτὴν εἰς τὸ ἔρτιον κλήρωσιν τῆς 18 Ἰουνίου 1907 ἀντὶ μᾶς δραχμῆς ἑκάστη.

ΣΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ»

τὸ γραφεῖο καὶ στὸ βιβλιοπωλεῖο τοῦ Σακέτου (ὁδὸς Σταδίου, ἀντικρὸν τῆς Βουλῆς), πουλοῦνται ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ τὸ ἕνα καὶ 1,25 φρ. χρ. γιὰ τὸ ἐξωτερικόν, τὰκόλουθα βιβλία: τοῦ ΨΥΧΑΡΗ «Τὸνερο τοῦ Γιαννίρη» — τοῦ ΠΑΛΑΗ «Ἠλιος καὶ Φεγγάρι» — τοῦ ΦΩΤΙΑΔΗ «Τὸ γλωσσικὸν ζήτημα καὶ ἡ Ἐκπαιδευτικὴ μας ἀναγέννησις» — τοῦ ΕΦΤΑΛΩΤΗ «Ἱστορία τῆς Ρωμοσιόνης», «Μεζώχρα καὶ Βρουκόλακα» καὶ «Νησιώτικες Ἱστορίες» — τοῦ Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΑΔΗ «Οἱ σκίαι μου» — τοῦ Χ. ΑΝΤΡΕΑΔΗ «Ὁ Μὲγ' Ἀλέξανδρος» — τοῦ ΠΑΝΤΕΛΗ ΧΟΡΝ «τὸ Ἀνεγνίμματον (δράμα)» — τοῦ ΠΑΠΑ ΣΤΑΥΡΟΥ «Θρησκεία καὶ Πατριδία» — τοῦ ΣΤΕΦ. ΡΑΜΑ «Τὰ Παλιὰ καὶ τὰ Καινούρια» — τοῦ Γ. ΑΒΑΖΟΥ «Ἡ ματιὰ» — τοῦ Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ «Ζωντανὸ καὶ πεθαμένον καὶ «Ὁ Ἀσωτος» (δράματα) — τοῦ ΛΟΓΓΟΥ «Ἀδωνίς καὶ Χλόη» (μεταφρ. Βουτιερίδη) — τοῦ ΕΥΡΥΠΠΙΔΗ «Ἡ Μήδεια» (μεταφρ. Περγαλιῆ) — τοῦ ΣΟΦΟΚΛΗ «Ὁ Αἴας» (μεταφρ. Ζήσιμου Σιδερά). Ἡ ΙΑΙΑΔΑ μεταφρασμένη ἀπὸ τὸν Ἀλεξ. Πάλλη, δρ. 2 καὶ φρ. χρ. 2 1/2 γιὰ τὸ ἐξωτερικόν.

Ὁ ΑΘΡΩΠΙΝΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ τῆς κ. Ἀλεξάνδρας Παπαδόσκου, χρυσοδεμένος, δρ. 1 1/2 καὶ φρ. χρ. 2 γιὰ τὸ ἐξωτερικόν.

Τοῦ ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ «Ἰαμβοὶ καὶ Ἀνάπιστοι» — «Τρισυγενὴν» — «Γραμματα» — «Ἀσάλευτη Ζωὴ», 6 δρ. ἀντὶ 12 πού πουλοῦνται στὰ βιβλιοπωλεῖα. Γιὰ τίς ἐπαγγελίας 6,50 καὶ γιὰ τὸ ἔξωτερικόν 7 φρ. χρ. ὀλίγω ἄλλο ἔξοδο γιὰ τὰ ταχυδρομικά.

Τοῦ ΙΔΑ «Μαρτύρων καὶ ἡρώων αἵμα...» δρ. 2. Τοῦ Γ. ΜΑΡΚΕΤΗ Παιδολογία (Δρ. 1) — Κριτικὴ τοῦ ἀδελφοῦ λογισμοῦ τοῦ Καντ (δρ. 1) — Τὸ δαμολογικὸν ζήτημα στὴν Ἀγγλίαν (ἀρθρὰ 50).

Τῆς κ. ΕΥΡΥΠΠΙΔΗΣ ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ Ἀπὸ τὸν κόσμον τοῦ σαλονιοῦ καὶ οἱ δύο βάνται δρ. 3.

Τοῦ ΗΛΙΑ ΒΟΥΤΙΕΡΙΑΔΗ Ὁ Προσκυνητὴς δρ. 4.